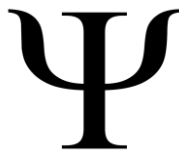

DET PSYKOLOGISKE FAKULTET

*“Jeg vil gi den barndommen jeg ikke fikk”:
Metasyntese om opplevelsen av å bli forelder
når en selv har erfart vold i nære relasjoner i barndommen*

HOVEDOPPGAVE

Profesjonsstudiet i psykologi

Martin Mauritzson Greve og Kari Anne Trefall

Høst 2023

Veileder

Signe Hjelen Stige

Institutt for klinisk psykologi

Universitetet i Bergen

Abstract

Experiencing violence in your childhood is associated with increased risk of developing health issues across a broad diagnostic spectrum within somatic and psychological domains. Parents exposed to violence in their childhood can experience the transition into parenthood as more challenging. Our aim is to explore the experience of becoming a parent when you have experienced violence from close caretakers in your childhood. This paper presents a meta-synthesis of 13 qualitative studies. Using the method of meta-ethnography, we completed a systematic search, did a quality appraisal of the chosen articles and then synthesized them. This resulted in three themes: «I didn't want my child to grow up like how I grew up» – Own experiences enhances the desire to be a good parent; «She doesn't have a reason to be troubled» – Stumbling from past experiences; and «There's an internal peace that I can actually achieve at times now» – Becoming a parent is an opportunity to start a healing process. Our results indicated that parents differed in how they experienced being a parent and in how they handled and reflected on the parenting challenges. We found that many parents struggled with low self-efficacy and several became aware of their difficulties with attachment and emotional regulation when they became parents. We also found that some parents needed external help and others experienced the parenting role as a positive and a healing process in itself.

Sammendrag

Det å erfare vold i barndommen er forbundet med økt risiko for en rekke helseplager, på et bredt diagnostisk spekter innenfor somatiske og psykiske områder. Foreldre med voldserfaringer i barndommen kan oppleve foreldrerollen som mer utfordrende. Vi ville undersøke hvordan det oppleves å bli forelder når en har erfart vold i nære relasjoner i barndommen. Oppgaven presenterer en metasyntese av 13 kvalitative studier. Gjennom å bruke metoden metaetnografi gjorde vi et systematisk litteratursøk, kvalitetsvurderte de utvalgte artiklene og syntetiserte dem. Det resulterte i tre tema: «I didn't want my child to grow up like how I grew up» – Egne erfaringer tydeliggjør ønske om å være en god forelder; «She doesn't have a reason to be troubled» – Å snuble i tidligere erfaring; og «There's an internal peace that I can actually achieve at times now» – Å bli forelder som en mulighet for å sette igang en helende prosess. Resultatene våre indikerte at det var en variasjon i hvordan foreldrene opplevde å bli foreldre og hvordan de håndterte og reflekterte rundt foreldrefordringer. Vi fant at mange foreldre slet med lav mestringstro og flere ble bevisst på hvordan deres regulering- og tilknytningsvansker ble vekket i foreldrerollen. Vi fant også at noen foreldre trengte ekstern hjelp og enkelte opplevde foreldrerollen som en lindrende og positiv prosess i seg selv.

Innholdsfortegnelse

Innledning	1
Metode	8
Metaetnografi.....	9
Søkestrategi og studieseleksjon	10
Syntesen	15
Resultater	22
1. «I didn't want my child to grow up like how I grew up» – Egne erfaringer tydeliggjør ønske om å være en god forelder.....	23
2. «She doesn't have a reason to be troubled» – Å snuble i tidligere erfaring	26
3. «There's an internal peace that I can actually achieve at times now» – Å bli forelder som en mulighet for å sette igang en helende prosess	34
Diskusjon	42
Metoderefleksjon	48
Implikasjoner	50
Konklusjon	52
Referanser	53

Voldserfaringer fra omsorgsgiver i barndommen er et utbredt fenomen som er knyttet til store kostnader på både individ- og samfunnsnivå (Pereznieto, Montes, Routier & Langston, 2014). Kostnaden for verdenssamfunnet av barnemishandling har blitt vurdert til å være over syv billioner USD, noe som tilsvarer ca. åtte prosent av verdens BNP (Pereznieto et al. 2014). Globale tverrsnittundersøkelser av Verdens helseorganisasjon (World Health Organisation [WHO], 2022) viser at omtrent tre av fire barn i alderen to til fire år blir utsatt for fysisk og/eller psykisk vold av sine omsorgsgivere, og en av fem jenter og én av 13 gutter blir utsatt for seksuelle overgrep i barndommen. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress har ikke presise estimater, men regner med at ca. fem prosent av den norske befolkningen har blitt utsatt for vold fra omsorgsgivere (Augusti & Hafstad, 2019). De rapporterer også at over 20 prosent av kvinner og åtte prosent av menn har blitt utsatt for seksuelt overgrep før de fylte 18 år. Det å erfare vold i barndommen er forbundet med økt risiko for en rekke helseplager, på et bredt diagnostisk spekter innenfor somatiske og psykiske områder (Braarud & Nordanger, 2011; Stranden et al., 2020).

Vold defineres av Per Isdal (2000) som «enhver handling rettet mot en annen person som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil.» Alternativ til vold (ATV), som ble etablert av Isdal og Nørbech i 1987, presiserer at vold innebærer både fysisk, psykisk, materiell og seksualisert vold (ATV, u.å.a). Folkehelseinstituttet (FHI, 2019) skriver at for barn og unge gjelder voldsbegrepet også omsorgssvikt. WHO (2022) inkluderer neglekt og omsorgssvikt som en form for vold. Barn som blir utsatt for en type vold, har høyere risiko for å erfare flere former for vold (Augusti & Hafstad, 2019). Vi har brukt ordet vold som et samlebegrep for de voldelige handlingene utøvd overfor og av deltakerne vi undersøker.

For mange, uavhengig av voldserfaringer eller ikke, var overgangen til å bli foreldre en krevende opplevelse med forandringer, ansvar og nye oppgaver (Nyström & Öhring, 2004). Mødre fortalte at de ofte følte seg alene i ansvaret overfor barnet og ikke fikk tid for seg selv, som kunne føre til utmattelse og håpløshet. Fedre fortalte å bli overveldet av nye ansvarsområder overfor familien og det økonomiske, i tillegg opplevde mange å mangle rollemodeller eller hjelp til å vite hvordan de skulle håndtere overgangen (Nyström & Öhring, 2004). Foreldre med voldserfaringer i barndommen kan oppleve foreldrerollen som mer utfordrende, uavhengig av sosioøkonomiske forhold (Steele et al., 2016). De kan oppleve økt foreldrestress og lavere mestringsstrø i foreldrerollen (Hughes & Cossar, 2015). Barn, oppvokst i kontakt med barnevernet, forteller om utfordringer knyttet til overgangen til å bli forelder. De gikk fra å være en person som måtte ivaretas og beskyttes, til en som kunne være en risiko for barnet og måtte beskyttes fra (Blaxland et al., 2022). Dette kan være faktorer som kan være ytterligere byrder for enkelte foreldre med voldserfaringer sammenlignet med foreldre uten slike erfaringer. Problemstillingen i vår metasyntese ble å utforske hvordan opplevelsen av å bli forelder er når en selv har erfart vold i nære relasjoner i barndommen.

Utviklingen til barn påvirkes av hvor trygg og kjærlig barnets nære omsorgsgivere er (Bowlby, 1982, s.675). Hvordan barnet klarer å stole på, ha kjærlighet til og knytte bånd med omsorgsgiveren, er del av det medfødte tilknytningssystemet (Siegel, 2012, s.91). Det påvirker motivasjon, emosjonell organisering og hukommelsesprosesser. Tilknytning mellom barnet og sin omsorgsgiver er derfor essensielt for barnets utvikling av reguleringsferdigheter og fremtidig relasjon til andre (Siegel, 2012, s.268; Nordanger & Braarud, 2014). Reguleringsferdigheter innebærer en opplevelse av kontroll over emosjonelle, kognitive, oppmerksomhets-, fysiologiske og relasjonelle prosesser (Braarud & Nordanger, 2011). Dersom omsorgsgiveren er forutsigbar, tilgjengelig og oppmerksom i å trøste og støtte barnet etter barnets følelser og behov, vil barnet oppleve omsorgsgiver som en stabil base å søke til

ved vanskelige situasjoner (Braarud & Nordanger, 2011; Siegel, 2012). Et spedbarn klarer ikke å regulere egne følelser, eller egen hjerterytme og nervesystem, men er avhengig av samregulering og trøst fra omsorgsgiver (van der Kolk, 2014). Gjennom samspill og relasjon med omsorgsgiver, lærer barn seg grunnleggende måter å håndtere vanskelige følelser og situasjoner. De skaper en forståelse av seg selv og blir trygge nok til å søke utover til nye relasjoner som venner og andre voksne. Dette er med på å lære barnet å regulere seg selv, slik at ikke alle inntrykk og oppgaver rundt dem oppleves overveldende (Nordanger & Braarud, 2014). I tilfeller der omsorgsgiveren ikke klarer å være en trygg person, kan barnet utvikle andre former for tilknytningsmønstre og reguleringsvansker som kan føre til utfordringer eller sårbarhet i fremtidige situasjoner (Bowlby, 1982, s.670; Siegel, 2012, s.269). Det er gjennom reguleringen og omsorgen fra tilknytningspersonene at barnet lærer å lytte til de kroppslige signalene for følelser. Dersom det ikke oppleves trygt, vil barnet kunne ha vansker med å lære hvordan regulere følelser på egen hånd (van der Kolk, 2014). Å søke trøst hos personen som også er den som sårer deg, kan være forvirrende og fortvilende for barnet (van der Kolk, 2014; Halvorsen, Solberg & Stige, 2020). Da kan tilknytningssystemet og det kroppslige alarmsystemet aktiveres samtidig, men med motstridende behov. Alarmsystemet aktiverer det sympatiske nervesystemet og gir en akutt respons for å løse eller rømme fra situasjonen (van der Kolk, 2014). Tilknytningssystemet aktiverer en trygghetsoppsøkende atferd hos barnet (Nordanger & Braarud, 2014; van der Kolk, 1989). For et barn vil en utrygg omsorgsgiver kunne være både kilden til alarmberedskap og den som er nødvendig for å nedregulere aktiveringen. Dette fører til en uløselig oppgave for barnet, som blir overlatt til seg selv for å håndtere vanskelige følelser og situasjoner som egen omsorgsgiver skaper (Braarud & Nordanger, 2011). Når omsorgsgiver representerer både en trygghet og en trussel, vil barnet kunne internalisere skylden for den vonde situasjonen for å fortsette å ha en tilknytningsrelasjon til omsorgsgiveren (Blizard, 1997). Forskning viser til at gjentatte, eller

vedvarende, trusler kan skape et overaktivert nervesystem som kan være skadelig for utviklingen av reguleringsferdigheter (van der Kolk, 2014). Ifølge Siegel (2012, s. 270) er det en rekke psykiske lidelser der symptomer kan forklares som en form for reguleringsvansker.

I tillegg til regulering- og tilknytningsvansker, er Banduras sosiale sosiale læringsteori (Bandura & Walters, 1977) et nyttig rammeverk for å forstå voldens påvirkning og hvordan vold kan fortsette over generasjoner. Denne teorien hevder at mennesker lærer atferd gjennom observasjon og imitering av betydningsfulle personers handlinger. Ved å observere hvilken atferd som blir belønnet og straffet, vil barn danne indre modeller av hvordan voksne håndterer egne følelser og oppfører seg overfor andre (Woollett & Thomson, 2016). Barn som observerer vold i hjemmet kan normalisere bruk av vold i nære relasjoner, og at konflikter ofte fører til voldelige handlinger. De vil også kunne observere at voldelige handlinger belønnes ved at voldsutøveren ofte får viljen sin og har rasjonaliseringer for atferden. Når et barn blir utsatt for vold i oppveksten vil de kunne internalisere disse erfaringene og imitere det når de selv blir en forelder (van der Kolk, 1989). Dersom de ikke observerer eller lærer seg ferdigheter knyttet til fredfulle konflikthåndteringer, vil det øke sannsynligheten for at de ikke har andre prososiale alternativer enn en voldelig konfliktløsning, der de selv utøver vold i nære relasjoner (Woollett & Thomson, 2016). Forskning viser at barn som har opplevd vold i barndommen fra sentrale omsorgsgivere, har økt risiko for å oppsøke relasjoner hvor vold utøves (van der Kolk, 1989).

En annen teori (Bandura, 1977) som kan brukes til å forklare hvorfor noen foreldre opplever overgangen til å bli forelder som utfordrende, er mestringstro. Mestringstro er tilliten og troen personer har til egne evner og om de vil klare å håndtere utfordringer i en spesifikk situasjon på en måte som oppnår ønsket resultat (Bandura, 1982). Mestringstroen utvikler seg i barndommen ved gjentatte opplevelser av at de oppnår målet sitt og erfaringer av mestring. I tillegg kan mestringstroen også styrkes ved å observere betydningsfulle

personer som håndterer utfordringer og oppnår målet sitt. Grad av tro på egne evner spiller inn på hvordan en håndterer utfordrende situasjoner i voksen alder (Bandura, 1982). Et viktig aspekt ved utviklingen av mestringstro er følelsen av kontroll over egen situasjon. Dersom en føler seg hjelpeløs, vil man ikke føle på mestringstro (Ruel, Lavoie, Hébert & Blais, 2020). Når et barn har gjentatte erfaringer med å ikke håndtere situasjoner eller blir mislykket i å oppnå ønsket resultat, vil de kunne utvikle en svekket mestringstro. Mestringstroen vil også bli svekket dersom de opplever skyld i deres vanskelige erfaringer, eller har gjentatte opplevelser av tap av kontroll over sin egen situasjon. En svekket mestringstro i barndommen kan også påvirke tanker de har om seg selv i foreldrerollen (Bandura, 1982).

Mange foreldre kan oppleve økt mestringstro og økt selvtillit ved å delta på foreldreprogrammer (Maxwell, Callahan, Ruggero & Janis, 2016; Stige, Binder & Veseth, 2017). Foreldreprogrammer tilbyr vanligvis undervisning, veiledning og hjelp til foreldrene, noe som kan bidra til å kompensere for manglende rollemodeller og skape håp for foreldrene (Vlahovicova, Melendez-Torres, Leijten, Knerr & Gardner, 2017). I Norge og internasjonalt finnes det flest tilbud for mødre, og kun et fåtall for fedre (Rudolph, 2023; Vlahovicova, 2017). Flere av programmene eller tiltakene som tilbys i Norge i dag på selektivt eller indikativt nivå, som vil si at de er laget for personer som ofte har vært innenfor helsevesenet eller familie- og barnevernet tidligere, og dermed har observert risikofaktorer for å få psykiske vansker eller å utsette barna for vold (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet [Bufdir], u.å.a). Blant annet er det et tilbud for mødre som heter «Sammen på vei» (Sammen på vei, u.å.). Det er et oppfølgingsprogram for kvinner som skal bli mor for første gang, som tilbyr at en familiesykepleier har jevnlig hjemmebesøk til mor fra graviditet frem til barnet er to år gammelt. Et annet tilbud er «Mamma Mia», som er et nettbasert program for å forebygge fødselsdepresjon hos mødre (Bergen kommune, 2023). For fedre fant vi kun en informasjonsside på Bufdir, men ingen konkrete programmer (Bufdir, u.å.b). ATV tilbyr

psykoterapeutisk individuell behandling og gruppebehandling for både dem som utøver vold og selv er offer for vold (ATV, u.å.b). De startet også opp et tilbud i 2010 som het «Bryt voldsarven» (ATV, 2021). Dette hadde i senere tid utviklet seg til «Foreldreforberedelser mot vold», som skulle prøves ut over hele landet fra 2020. Tiltaket er spesifikt for foreldre som har erfart vold i barndommen. Systematiske litteraturgjennomganger har funnet liten, men signifikant, effekt av foreldreprogrammer til å forhindre voldshendelser (Vlahovicova et al., 2017; Rudolph et al., 2023).

Vi har identifisert to andre metasynteser som undersøkte opplevelsen av å bli foreldre hos personer som hadde erfart vold i barndommen (Siverns & Morgan, 2019; Herbell & Bloom, 2020). Det er flere likhetstrekk mellom vår metasyntese og metasyntesene til Siverns og Morgan (2019) og Herbell og Bloom (2020). Et eksempel på det hvordan Siverns og Morgan (2019) ville undersøke opplevelsen av å bli forelder med historikk av barndomstraumer. Dette er en problemstilling som har likheter til det vi ønsker å undersøke. Samtidig tror vi at det er visse forskjeller i vår metasyntese fra de to nevnt her, som vil gjøre vår metasyntese til et nyttig bidrag. Blant annet har Siverns og Morgan (2019) avgrenset rammene for studien til å kun gjelde barndomstraumer, og derav i større grad tolker hendelser innenfor traumeteori, noe som muligens begrenser hvilke studier de inkluderte, og hvilke holdninger og perspektiv de hadde underveis i tolkningen. Videre har de avgrenset til å kun inkludere studier der voldsutøveren er en av foreldrene, som dermed ikke inkluderer andre former for nære relasjoner. I vår metasyntese ønsket vi å ha åpne rammer for hvem som er en nær omsorgsgiver, for eksempel fosterforelder. I tillegg valgte Siverns og Morgan (2019) å ikke inkludere deltakernes sitater når de dannet koder. Først mot slutten av prosessen brukte de sitatene for å bekrefte om dataen passer til deres temaer. Derimot har vi valgt å danne innledende koder basert på både sitatene fra deltakerne og forskernes tolkninger i vårt datamateriale. Dermed er det også en metodisk ulikhet i fremgangsmåten mellom vår og

Siverns og Morgan (2019) sin metasyntese. Når det kommer til den andre metasyntesen (Herbell & Bloom, 2020), skiller deres mål med studien seg fra vår problemstilling ved å legge større vekt på strategier som foreldrene implementerer for å beskytte barna sine. De ønsket å undersøke hvordan mødre med negative barndomserfaringer (ACE) er foreldre for sine barn. En annen forskjell er at Herbell og Bloom (2020) har valgt å kun inkludere mødre i sin metasyntese, hvor vi ønsket å inkludere studier på både fedres og mødres opplevelse. Videre har de valgt å bruke ACE som et rammeverk for for å se på vonde erfaringer fra barndommen, noe som vil påvirke holdningen de har inn i tolkningen av datamaterialet sitt. Betegnelsen ACE kommer fra en kjent studie gjennomført på slutten av 90-tallet, som viser til hvordan belastninger og vonde erfaringer i barndommen påvirker utviklingen til barnet og øker risiko for både psykisk og fysiske vansker senere i livet (Centers for Disease Control and Prevention, 2021). ACE er en gruppe av erfaringer som inkluderer blant annet skilsmisse eller et familiemedlem i fengsel. Dermed antar vi at deltakergrupper som inkluderes i datagrunnlaget i Herbell og Bloom (2020) er forskjellig fra deltakergrupper vi inkluderer i vår metasyntese, ettersom vi avgrensner til erfaringer av vold. I tillegg har Herbell og Bloom (2020) valgt å ikke inkludere direkte sitater fra foreldrene i artikkelen sin, noe som gjør at en må lene seg på deres tolkning av studiene. Vår metasyntese skiller seg fra disse metasyntesene, ved at vi valgte å undersøke opplevelsen til både mødre og fedre på en åpen og eksplorativ måte, uten å avgrense rammene for opplevelsene som enten traume eller ACE. På den måten tror vi at vår metasyntese vil være nyttig bidrag for å videreutvikle kunnskapen rundt denne tematikken. Vi ville undersøke hvordan det oppleves å bli forelder når en har erfart vold i nære relasjoner i barndommen for å øke bevisstheten rundt hvordan en slik opplevelse kan være for enkelte foreldre, som forhåpentligvis gjør at helsepersonell kan lettere oppdage, forstå og støtte foreldre som kan trenge det.

Metode

Vi valgte å bruke metasyntese som metode for å sammenstille eksisterende kvalitativ forskning på feltet for å belyse opplevelsen av å bli forelder når en selv har erfart vold i nære relasjoner i barndommen. Metasyntese er en form for kvalitativ metode, som ifølge Malterud (2017, s.34) bygger på å identifisere, oppsummere og syntetisere flere kvalitative studier opp mot en problemstilling. Det er en metode som gir en mulighet for å ha en systematisk oversikt og samtidig kunne å gå i dybden på en opplevelse (Malterud, 2017, s. 13). Noblit og Hare (1999, s. 100) spesifiserer at syntetisering hovedsakelig er fortolkende og induktiv, der forfatteren selv veksler mellom sin forståelse av fenomenet og de inkluderte studiene i den gjensidige oversettelsen av studiene (Noblit & Hare, 1999, s. 101). Malterud (2017, s. 33) skiller mellom å aggregere og syntetisere. Å aggregere vil si å samle eksisterende kunnskap, mens det å syntetisere tar steget videre, hvor en i tillegg analyserer, bearbeider og tolker resultatene fra eksisterende kunnskap. I en metasyntese ønsker en å bevare og benytte seg av kontekstens påvirkning over flere ledd av en studie. Dermed vektlegges konteksten rundt deltakerens opplevelse, konteksten til forskeren i primærstudien, og konteksten til forskerne som skriver metasyntesen.

En kvalitativ primærstudie består av deltakernes opplevelse og formidling av denne opplevelsen, og forskerens forståelse og fortolkende rolle av studien. I en metasyntese gjøres et forsøk på å bevare begge parter erfaringer og tolkninger av et fenomen på tvers av primærstudier (Sattar, Lawton, Panagioti & Johnson, 2021). Riese, Carlsen og Glenton (2014) vektlegger at en kvalitativ syntese skal inneholde ny tolkning og innsikt, og bør være et nytt bidrag til fagfeltet. Videre mener de at en metasyntese er mer enn en sammensetning og gjenfortelling av primærstudiene (Riese et al., 2014; Malterud, 2017, s. 107). Det vil si at det legges stor vekt på fortolkning og subjektivitet med et holistisk perspektiv om at helheten er større enn delene (Noblit & Hare, 1999). Kvalitativ metasyntese gir derfor et nytt blikk på

et fenomen som bygger på erfaringer fra deltakere, tolkningene til både forskerne i primærstudiene og forfatterne i metasynthesen, og samtidig bevarer konteksten som studiene ble gjennomført i (Malterud, 2017).

Metaetnografi

Metaetnografi er den mest brukte metasynthese-metoden innenfor forskning på helse og omsorg (Stige et al., 2022). Noblit og Hare (1999, s. 94) definerer metaetnografi som en metode for å oversette studier inn i hverandre gjennom metaforer. Metaforer og oversettelser er begreper som brukes i metaetnografi og vil ha en annen forståelse enn ved daglig bruk av begrepene (Noblit & Hare, 1999, s. 116). Rådataen i en metasynthese er både deltakernes sitater og forskerens tolkning av funnene. Disse rådataene består av mange tekstelementer, hvor metaforer kan sees på som en reduksjon eller en forståelse av hvert enkelt av disse tekstelementene (Malterud, 2017, s. 77). Ved bruk av de ulike metaforene, vil forfatterne av metasynthesen kunne øke forståelsen av rådataen de jobber med. Den videre prosessen blir da å oversette, som er når forfatterne av metasynthesen setter sammen metaforene og danner nye temaer. Oversettelser kan enten fokusere på likheter eller forskjeller mellom metaforer. Denne oppgaven brukte Sattar et al. (2021) sin konkretisering av metaetnografi, som er basert på, og en videreutvikling av, metoden til Noblit og Hare (1988). Vi støttet oss i tillegg på Malterud (2017) sine anbefalinger, og dro veksler på Braun & Clarke (2012) sin refleksive tematiske analyse i den intensive analyse- og syntesefasen. Sattar et al. (2021) beskriver syv steg som presenteres i neste del av oppgaven. Steg 1 – Finne interesseområde, Steg 2 – Bestemme hva som er relevant for interesseområdet, Steg 3 – Lese de utvalgte artiklene, Steg 4 – Forstå hvordan artiklene er knyttet til hverandre, Steg 5 – Oversette artiklene inn i hverandre, Steg 6 – Syntetisere oversettelsene og Steg 7 – Uttrykke syntetiseringen.

Søkestrategi og studieseleksjon

Det første steget går ut på å finne ut av hva en ønsker å undersøke og hvordan en går frem for å undersøke det. Det andre steget dreier seg om å bestemme seg for studiedesign og utarbeide en søkestrategi (Sattar et al., 2021). Vi utarbeidet problemstillingen og bestemte oss for forskningsmetoden i løpet av høsten 2022. I begynnelsen av januar 2023 arrangerte vi et møte med forskningsbibliotekar for å starte utarbeidelsen av søkeord og inklusjonskriterier. Dette er i tråd med Malteruds (2017, s. 54) fremgangsmåte for etableringen av en søkestrategi. Malterud (2017, s. 52) fremhever viktigheten av en balanse i søkestrategien som oppnår en bredde av resultater og samtidig er tilspisset mot mest mulig relevante studier. Vi brukte god tid på å gjøre detaljert forarbeid på hvilke søkeord som skulle brukes. Både gjennom å undersøke hvilke ord som ble brukt i relevante artikler og på fagfeltet, og ved å gjennomføre testsøk av søkeord og emneord for å finne ut om enkelte av søkeordene skapte mye forurensing. Forurensing er artikler som tydelig ikke er relevante for problemstillingen (Malterud, 2017, s. 57). Vi fjernet de ordene som skapte for mye forurensing. Eksempler på ord som ble fjernet var «PTSD» og «postpartum». I tillegg fjernet vi ord som «talk about» eller «trauma exposed» da søkeresultatet fremstod upåvirket dersom ordene var med eller ikke. En kan anta at ordene ble dekket av andre søkeord og var overflødige. Det er viktig å nevne at det vil alltid forekomme en viss grad av forurensing i litteratursøk (Malterud, 2017, s. 57). På mindre kvalitative forskningsfelt kan en også anta at nøkkelord eller sentrale begreper varierer (Malterud, 2017, s. 51). I tillegg kan indekseringen av kvalitative studier i ulike databaser være mangelfull, slik at en ikke bør avgrense søket til kun kvalitative studier (Malterud, 2017, s. 51; Sattar et al., 2021). Vi valgte dermed å ikke å bruke databasenes filtre til å avgrense for type forskningsdesign, da vi ikke ville risikere å miste relevant litteratur.

For å etterkomme problemstillingen valgte vi å avgrense inklusjonskriteriene til at deltakerne må ha erfart vold i barndommen fra en omsorgsgiver før fylte 16 år, og at de ble

intervjuet når de selv var foreldre. Deretter avgrenset vi til å kun inkludere studier som er kvalitative og mixed methods som inneholder sitater fra deltakerne. Vi valgte også å avgrense til fagfellevurderte artikler. Dermed ekskluderte vi blant annet grå litteratur, som avhandlinger og doktorgrader, under sorteringen. Til slutt avgrenset vi også til å kun inkludere litteratur fra de siste 20 årene. Utviklingen av inklusjonskriteriene foregikk sammen med utforskningen av ulike søkeord. Ferdige søkeord ble en rekke med tre ledd: ett ledd omhandlet barndomserfaringene, ett ledd spesifiserte deltakergruppen og siste ledd fokuserte på opplevelsen (se tabell 1 for søkestrategi og inklusjonskriterier).

Vi brukte PsycINFO og Web of Science (WOS) som databaser for søket, ettersom Sattar et al. (2021) anbefaler bruk av flere databaser for å øke sjansen til å finne flere relevante studier. Søket ble gjennomført i april 2023 og ble lastet ned til referanseprogrammet EndNote (The EndNote Team, 2013). 1631 referanser ble funnet på PsycINFO og 1883 referanser gjennom WOS, som gav totalt 3514 referanser.

Tabell 1.

Søkestrategi og inklusjonskriterier.

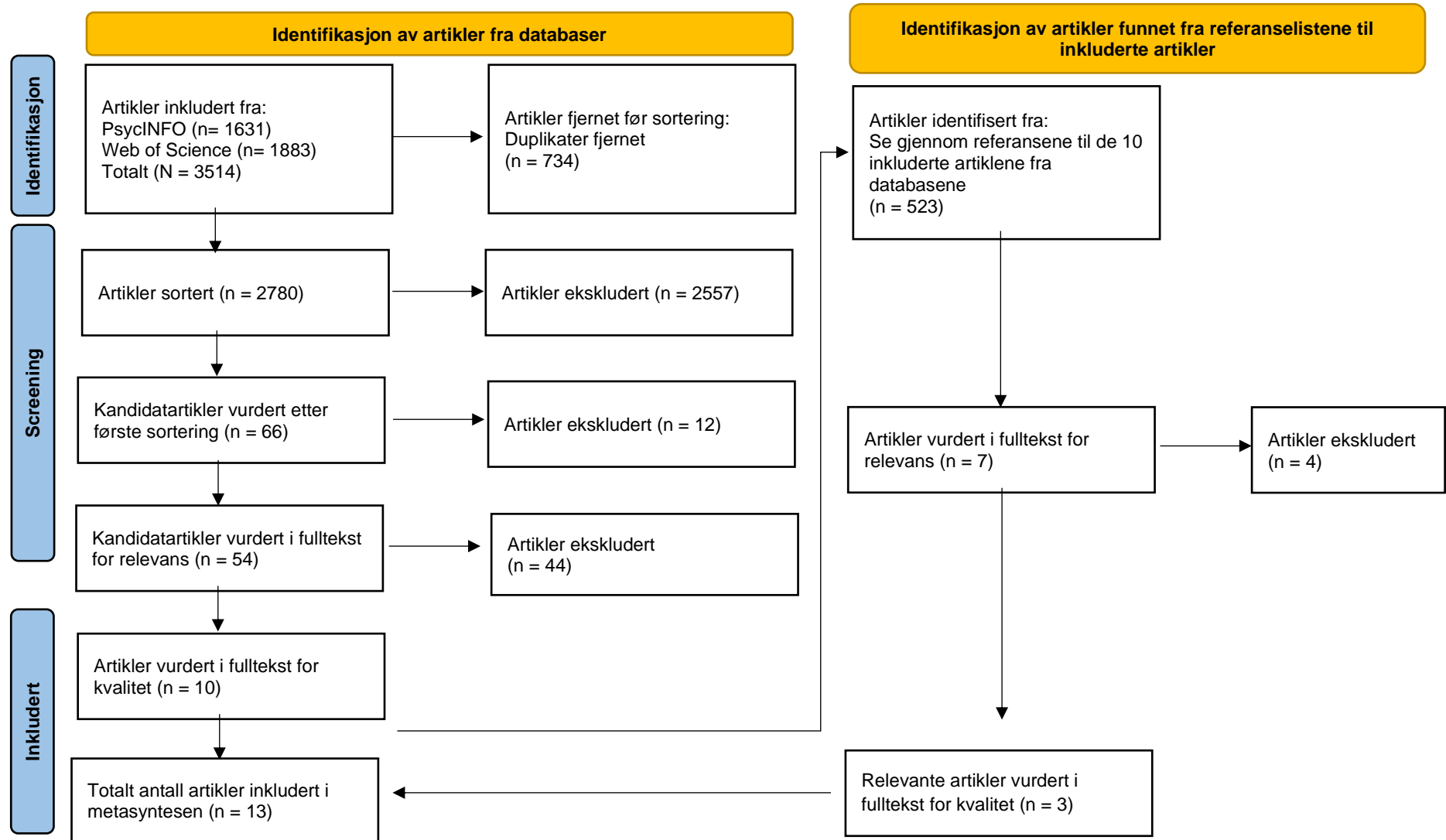
Søkestrategi (eksempel fra WOS)	Inklusjonskriterier
(child* NEAR/2 (violen* OR abus* OR trauma* OR advers* OR neglect*) OR "trauma assessment" OR "early life harshness" OR violen* NEAR/2 child*) AND (becom* NEAR/2 (mother* OR father* OR parent* OR caregiver) OR motherhood OR fatherhood OR parenthood OR parent* NEAR/2 (style OR behav*) OR postnatal) AND (impact OR interview* OR experienc* OR qualitativ* OR narrative OR fenomenolog* OR interpret* OR identify* OR address* OR inquir* OR expos* OR "grounded theory" OR analysis)	1. Vold i barndommen <16 år fra omsorgsgiver (fysisk, psykisk, seksuell) og/eller neglekt 2. Sitat fra kvalitative studier 3. Intervjuet om opplevelsen som forelder/omsorgsgiver for barn 4. Artikler skrevet på engelsk og norsk 5. Publiserte og fagfellevurderte artikler siste 20 årene

Vi brukte EndNote til å automatisk fjerne duplikater. Etter fire gjennomganger hadde EndNote fjernet 501 duplikater. Deretter gikk vi gjennom de resterende 3013 referansene manuelt og fjernet duplikater. Totalt fjernet vi 734 duplikater og satt igjen med 2780 artikler. Den første sorteringen av artiklene kaller Malterud (2017) for grovsortering. Det er en systematisk kategorisering av alle artiklene og gjennomføres ved å sortere basert på tittel og sammendrag ut ifra inklusjonskriteriene. For å skape konsensus rundt inklusjonskriteriene gjennomgikk vi de 10 første artiklene sammen. Gjennomgangen gikk ut på å diskutere vår forståelse av inklusjonskriteriene i møte med ulike artikler. Vi opplevde å være enige om inklusjonskriteriene og fikk økt forståelsen gjennom diskusjon. Videre sorterte vi de neste 90 artiklene separat og gjennomgikk valgene begge hadde tatt for sorteringen. Det var enkelte artikler vi hadde sortert forskjellig, og disse artiklene ble diskutert frem til vi oppnådde enighet. Malterud (2017, s. 57) anbefaler en slik samsvarsvurdering for å utvikle en større enighet rundt inklusjonskriteriene og hvordan en utøver forståelsen av dem. Vi anså en slik gjennomgang av de første 100 artiklene som nødvendig før vi skulle sortere de neste 2680 artiklene separat.

Artiklene som inkluderes skal ha en tydelig relevans til problemstillingen og kan kalles for kandidatartikler (Malterud, 2017, s. 57). Grovsorteringen foregikk mellom juni og august 2023 og resulterte i 66 kandidatartikler med 2714 artikler ekskludert. Underveis i sorteringsprosessen ble vi bedre på å gjenkjenne kvantitative studier, dermed valgte vi å gjennomgå de inkluderte artiklene en ekstra runde for å se om vi hadde oversett noen kvantitative studier. I denne gjennomgangen ekskluderte vi 12 artikler som var kvantitative. Etter første runde med sortering var det 54 kandidatartikler og 2726 artikler ekskludert (se figur 1 for seleksjonsprosess).

Det neste steget var å nærlese de 54 kandidatartiklene, hvor 44 av artiklene ble ekskludert basert på inklusjonskriteriene. Ifølge Malterud (2017) vil inklusjonskriteriene

Figur 1.
Flytdiagram av seleksjonsprosess.

kunne justeres underveis i sorteringsprosessen, med den bakgrunn at en blir mer kjent med feltet når en sorterer. Dette kan muligens påvirke hvilke artikler som ekskluderes og ikke. Ingen av inklusjonskriteriene ble endret på i denne prosessen, men vi hadde en dialog rundt enkelte artikler under nærlesingen. Det var til slutt 10 artikler fra det systematiske søket som fylte inklusjonskriteriene etter nærlesing.

For å kvalitetsvurdere artiklene, valgte vi å bruke den norske oversettelsen av Critical Appraisal Skills Programme (CASP) sin kvalitative sjekkliste (Helsebiblioteket, 2020). Sattar et al. (2021) foreslår bruk av CASP i sin fremleggelse av å hvordan kvalitetsvurdere artikler, men stiller seg samtidig kritisk til at det er en punktvis sjekkliste. De argumenterer at ved å bruke en sjekkliste kan en risikere å ekskludere verdifulle og innsiktsfulle studier ved at en ikke tar høyde for konteksten studien er satt i. Med tanke på dette, valgte vi å inkludere delen Critique som ligger under evalueringsmetoden EPICURE (Stige, Malterud & Midtgarden, 2009). EPICURE er en samling prinsipper utarbeidet for å kunne vurdere kvaliteten i kvalitative studier basert på forskningsverdier. Ved å bruke EPICURE vil en i større grad kunne ta hensyn til konteksten studien er satt i og se helheten av den. Critique handler om hvordan forskerne viser bevissthet rundt hvordan egen rolle påvirker studiet, samt tydeliggjør hvordan påvirkning fra samfunnsmessige, sosiale og økonomiske faktorer hos både deltaker og forsker kan påvirke studiet (Stige et al., 2009, s. 1510). Vi vektla nevnte elementer under kvalitetsvurderingen av de inkluderte artiklene. Ingen av de utvalgte artiklene ble ekskludert basert på kvalitetsvurderingen. Mangelen på standardiserte ord innenfor smalere kvalitative forskningsfelt viser til at det er vanskelig å dekke alt av relevant litteratur i søket vårt (Malterud, 2017; Sattar et al., 2021). Derfor valgte vi å gjennomgå referansene til de 10 utvalgte artiklene. Det gav oss en mulighet til å finne relevante artikler som muligens ikke dukket opp i søket.

Artiklene inneholdt 523 referanser som ble sortert først ut ifra relevant tittel, deretter basert på sammendrag. Vi fant syv kandidatartikler, men etter nærlesing ble tre artikler inkludert og kvalitetsvurdert. Ingen av artiklene ble ekskludert etter kvalitetsvurderingen (se figur 1 for seleksjonsprosess). Denne oppgaven tar dermed utgangspunkt i 13 utvalgte artikler (se tabell 2 for oversikt over de 13 inkluderte artiklene).

Syntesen

Det tredje steget som Sattar et al. (2021) beskriver er overgangen opp mot syntetiseringen. Her nærleste vi studiene for å se etter fellestrekk og ulikheter. Det var viktig å holde oversikt over artiklene samtidig som en trakk ut rådata, slik at en fikk med forskernes tolkning og funn sammen med utdragene og sitatene som senere skulle kodes. For å holde en helhetlig oversikt, brukte vi programmet Miro. Miro er en programvare som fungerer som en digitalisert tavle (Miro, 2023). Vi laget en oversikt over de utvalgte artiklene gjennom visuelle varianter av tankekart. De utvalgte artiklene i metasyntesen er 13 primærstudier publisert mellom år 2009 til år 2022. De ble gjennomført i USA (n=5), Storbritannia (n=2), Irland (n=1), Canada (n=1), Australia (n=1), Israel (n=1), Sør-Afrika (n=1) og Sverige (n=1). I studiene er det et totalt antall på 197 deltakere (173 kvinner og 24 menn) mellom 20 og 72 år. Alle studiene innhentet data gjennom semistrukturerte intervjuer (se tabell 2).

I steg 4 skulle vi begynne å se hvordan artiklene var knyttet til hverandre (Sattar et al., 2021). Ved å bruke tavlen vi laget i Miro, begynte vi å se på forskernes tema i de utvalgte artiklene. En kan kalle deltakerens sitater for førsteordens begreper og forskerens tolkning av datamaterialet for andreordens begreper. Vår syntese av både sitater og tolkning vil kunne kalles for tredjeordens begreper (Malterud, 2017, s. 73). Første- og andreordens begrepene var nødvendige i utarbeidelsen av tredjeordens begreper. Oversikten som utarbeides i Miro ble dermed viktig for å kunne kontinuerlig knytte førsteordens og andreordens begreper sammen med konteksten i utviklingen opp mot en høyere ordens tolkning og forståelse.

Tabell 2.

Oversikt over de 13 utvalgte artiklene.

Første forfattere og årtall	Formål med studiet	Utvalgsstrategi	Utvalg/deltakere	Land	Metode og analyse	Hovedfunn / tema	Type vold
Aparicio, Pecukonis & O'Neale (2015)	Utforske opplevelsen av morskap blant tenåringsmødre i fosterhjem med en historie om vold.	Ikke oppgitt	6 tenåringsmødre, intervjuet 3 ganger (18 intervjuer)	USA	Semistrukturert intervju. Interpretative phenomenological analysis (IPA)	1. Darkness and despair 2. Glimpses of light in the darkness 3. New Beginnings	N*: 6 FV*: 4 SO*: 2 VFV*: 4
Byrne, Smart, C. & Watson (2017)	Utforske konsekvensene av barndomserfaringer av seksuelt misbruk på kvinners opplevelser av graviditet, fødsel og den postnatale perioden.	Rekruttert gjennom lokale psykologiske helsetjenester. Klinikere ble spurt om å kontakte relevante deltakere.	3 mødre (mellom 27-40 år), intervjuet 3 ganger (9 intervjuer)	Storbritannia	Semistrukturert intervju. Narrativ analyse	1. Experience of identity, 2. Experience of embodiment, 3. Experience of parenting.	SO*: 3
Cavanaugh et al. (2015)	Utforske behovene og erfaringene til mødre som har overlevd seksuelt overgrep i barndommen.	Rekruttert via annonser	44 mødre (mellom 20-58 år), intervjuet 1 gang.	USA	Semistrukturert intervju. Tematisk analyse	1. Being a parent, 2. Hopes and desires for the future.	SO*:44 ukjent n: FV*,VF V*
Coles (2009)	Utforske erfaringene av amming till mødre som har overlevd seksuelt overgrep i barndommen	Rekruttert via annonser	11 mødre i ulike stadier av ammeprosessen (fra 6 uker etter fødsel til 2 år), 5 mødre ble	Australia	Semistrukturert intervju. Tematisk analyse	1. Enhancement of the mother–baby relationship by breastfeeding, 2. Validation of the maternal body through breastfeeding, 3. Coping with breastfeeding	SO*: 11

Første forfattere og årtall	Formål med studiet	Utvalgsstrategi	Utvalg/deltakere	Land	Metode og analyse	Hovedfunn / tema	Type vold
			intervjuet 2 ganger			through a maternal–sexual split, 4. Breastfeeding in public raising issues of exposure and control.	
Dandy, Knibbs & Gilbey (2020)	Utforske opplevelsene til fem fedre med vokst opp i fosterhjem som har barn fortsatt er i deres omsorg	Rekruttert via annonser i lavterskel frivillighetsorganisasjon som gir støtte personer med erfaring fra forsterhjem	5 fedre (25-66 år). Intervjuet 1 gang.	Storbritannia	Semistrukturert intervju. Interpretative phenomenological analysis (IPA)	1. Going back to move forward, 2. Reliving the past, 3. Breaking the cycle.	Ukjent type ACE. «maltreatment and abuse»
Gichaz, Band-Winterstein & Avieli (2022)	Utforske hvordan eldre mødre som har erfart seksuelle overgrep i barndommen opplever å være foreldre med et generasjonsperspektiv	Rekruttert via infomateriale/brøsjyrer fra et krisesenter for seksuelle overgrep	19 mødre (60-72 år). Intervjuet en gang.	Israel	Semistrukturert intervju. Interpretative phenomenological analysis (IPA)	1. «How did I raise those kids? I really do not know»: Early parenthood experiences of aging women incest survivors, 2. «Is it possible that something good came out of it?» Adult children as a victory over incest experiences.	SO*: 19 ukjent n: FV
Haiyasoso & Trepal (2019)	Utforske hvordan mødre som har erfart seksuelle overgrep i barndommen omtaler sine opplevelser som foreldre	Rekruttert gjennom annonser og e-post til lokale universiteter	9 mødre (24-61 år)	USA	Semistrukturert intervju. Narrativ analyse	1. Negotiating a balance of protecting and letting go, 2. Using relational images as guideposts for parenting decisions, 3. Exploring functioning in	SO*: 9 ukjent om andre ACE

Første forfattere og årtall	Formål med studiet	Utvalgsstrategi	Utvalg/deltakere	Land	Metode og analyse	Hovedfunn / tema	Type vold
						relational contexts.	
Kadish (2014)	Utforske hvordan det er for kvinner å vokse opp med en mor som har slitt med psykose og hvordan det påvirker dem i dag	Rekruttert gjennom bekjentskap til forskeren i profesjonelle miljø	5 mødre (28 år til 53 år).	Sør-Afrika	Semistrukturert intervju. Thematic content analysis. Med interpretivist-constructivist approach.	1. Maternal psychosis, motherhood, and feminine identity.	Ukjent type ACE.
Lange, Condon & Gardner (2020)	Undersøke hvordan mødre som har erfart seksuelle overgrep som barn opplever at sine erfaringer påvirker foreldreferdighetene, hvilke andre faktorer som kan spille inn og hvilke intervensjoner mødre selv tenker de trenger	Rekruttert gjennom å kontakte ulike organisasjoner som jobber innenfor vold, overgrep, foreldrerollen og psykisk helse.	35 mødre (født mellom år 1960 til 2000). Mellom 1 til 5 barn.	USA	Digital spørreundersøkelse: Childhood Trauma Questionnaire Short Form (CTQ-SF), The Center for Epidemiological Studies Depression Scale (CES-D), semi-strukturert intervju. Tematisk analyse.	1. Protection from abuse, 2. Abuse of child, 3. Mother-child relationship, 4. Breastfeeding, 5. Perception of child and motherhood, 6. Coping.	SO*: 35 PV*: 13 FV*: 14 Emosjonel N*:14 Fysisk N*: 10
Matthews et al. (2019)	Utforske hvordan voksne med en historikk av vold i oppveksten danner seg en oppfatning av hvordan en familie skal se ut	Rekruttert gjennom annonser	15 deltakere (13 kvinner og 2 menn), (gjennomsnittsalder på 30 år). 5 mødre (én, to eller tre barn) med alder mellom 1,5 år til 14 år.	Canada	To intervjuer per deltaker: en livshistorie og et semistrukturert intervju. Tematisk analyse.	1. Meant to be mothers: Filtering and transforming dysfunction.	PV*: 15 FV*: 12 N*: 11 VFV: 6

Første forfattere og årtall	Formål med studiet	Utvalgsstrategi	Utvalg/deltakere	Land	Metode og analyse	Hovedfunn / tema	Type vold
O'Brien, Creaner & Nixon (2019)	Utforske opplevelsen av å være far for menn som har erfart seksuelle overgrep i barndommen og hvordan de ser på seg selv i farsrollen	Rekruttert gjennom tre ulike rådgivningsorganisasjoner for voksne som har erfart seksuelle overgrep i barndommen	11 fedre (gjennomsnittsalder på 45 år). Hadde mellom 1 til 4 barn (gjennomsnittsalder på 11,4 år).	Irland	Semistrukturerte dybdeintervju. Interpretative Phenomenological approach (IPA).	1. Confronting the tormented self in fatherhood: «It opened up a wound that was already there», 2. Restoring the Self through Fatherhood: «When you hold your children in your arms that helps you to change».	SO*: 11 ukjent om andre type ACE.
Tedgard, Rastam & Wirtberg (2018)	Utforske erfaringene til personer som har vokst opp med foreldre som har misbrukt rusmidler og hvordan de erfaringene påvirker dem som foreldre	Rekruttert gjennom et intervensjonsprogram for nyfødtes mentale helse	19 foreldre (13 mødre og 6 fedre, ingen var i par med hverandre). Barna var mellom 1 år til 5 år.	Sverige	Semistrukturerte intervju. Qualitative content analysis.	1. Inadequate support for the development of functional affect regulation, 2. Challenges in being a parent oneself.	Emosjonel N*:18 PV: 15 FV*: >8 VFV*: ≥1
Wright, Fopma-Loy & Oberle (2012)	Undersøke hvordan mødre beskriver det er å være mor etter å ha erfart seksuelle overgrep i barndommen	Rekruttert gjennom annonser der de kunne melde seg på anonymt	Narrativer fra 79 mødre, dybdeintervju på 15 av disse mødre (gjennomsnitt 39 år). Gjennomsnittsansatt på 2,2 barn, 5 måneder til ung voksen i alder.	USA	Semistrukturerte intervju. Grounded Theory analysis.	1. The hard work of mothering as a survivor, 2. Developing a mothering self.	SO*: 79 Ukjent om andre type ACE.

N* = Neglekt, FV*= Fysisk vold, PV*= Psykisk vold, SO*= Seksuell overgrep, VFV*: Vitne til foreldrevold.

For å skape en forståelse for de innsamlede rådataene fra de utvalgte artiklene, brukte vi programvaren NVivo 12 (Lumivero, 2017). NVivo er en god programvare til å gjennomføre nærkoding, line-by-line koding, som er en form for systematisk koding av funnene våre.

Arbeidet som gikk inn i steg 5 (Sattar et al., 2021) var at vi begynte å oversette artiklene inn i hverandre. Sammen med nærkodingen dro vi kontinuerlig inn elementer fra refleksiv tematisk analyse (Braun & Clarke, 2012). Oversettelsen startet i NVivo med å legge inn første- og andreordens begreper fra de utvalgte artiklene. I utviklingen av de første kodene, fokuserte vi på å være så deskriptiv som mulig. Det er verdt å nevne at det å beskrive eller forstå noe er en form for tolkning, slik de deskriptive navnene på kodene er også form for tolkning. Vi etterstrebet imidlertid å holde oss på et relativt lavt abstraksjonsnivå i nærkodingen av data for å beholde nærhet til første- og andreordensbegrepene fra de 13 utvalgte artiklene. Etter Noblit og Hare (1999) sin forståelse, blir de deskriptive kodene forfatterens metaforer. Første nærkoding gav 94 metaforer. Prosessen videre var å se sammenheng mellom flere av metaforene, der vi vekslet mellom metaforene og tavlen i Miro for å kontinuerlig knytte kontekst til metaforene, og dermed i økende grad tolke og abstrahere. Denne prosessen gav oss 18 kategorier av metaforene.

Overgangen inn i steg 6 var flytende, ettersom vi startet å syntetisere oversettelsene parallelt med at vi fortsatte oversettelsen av metaforene. Det er to deler av syntetiseringen som presenteres (Sattar et al., 2021): del én med gjensidig oversettelsessyntese og kontrastsyntese, og del to med argumentasjonsrekke-syntese.

Den første delen av syntetisering gjøres gjennom gjensidig oversettelsessyntese (reciprocal translation synthesis) og kontrastsyntese (refutational synthesis). Ved gjensidig oversettelsessyntese ser en etter likheter mellom metaforene og kategoriene i NVivo. Vi brukte Miro som supplement til NVivo for å skape oversikt og se linjene mellom kategoriene. De 18 kategoriene ble lagt inn på en ny blank tavle i Miro for å starte prosessen for å utvikle

tema. Temaene vil være tredjeordens begreper og etter Noblit og Hare (1999, s. 97) kan også kalles for nøkkelmetaforer. I en gjensidig oversettelsessyntese vil en undersøke om temaene klarer å omfange og gjenspeile både første- og andreordens begrepene. I denne delen av prosessen var vi i både steg 5 og 6. Her fant vi enkelte fellestrekk mellom kategoriene og knyttet de sammen til fire midlertidige tema. I utviklingen av temaene fant vi kontraster mellom metaforene. Kontraster kan dukke opp underveis når en utvikler tredjeordens begreper og er med i å forme temaene. En kontrastsyntese bygger på å identifisere, forstå og forsone motsetningene en finner under utviklingen av temaene (Sattar et al., 2021). Slike kontraster viser til variasjonen hos deltakerne. I oppgaven vår hadde deltakerne tilsynelatende lignende erfaringer, men kunne oppleve og håndtere erfaringene på forskjellige måter. Kontraster kan ofte skape spenning innenfor temaene og den spenningen blir viktig for å fremheve i forståelsen av opplevelsen.

Det andre steget av syntetiseringen var å gjøre en argumentasjonsrekke (lines of argument synthesis). En argumentasjonsrekke handler om å skape mening og tolkning til temaene og se på sammenhengen mellom dem (Sattar et al., 2021). Vi begynte med en dialog rundt tredjeordens begrepene, og fortsatte å syntetisere mens vi startet å skrive. Det å skrive ned både likhetene og forskjellene, samt å gå i dybden på temaene, var en nyttig måte for å få frem den videre tolkningen som er nødvendig i en argumentasjonsrekke. Etter vi hadde skrevet en sammenhengende tekst, gjennomgikk vi teksten og så på en hver del av det vi hadde skrevet om. Dette var for å se på hvordan temaene var knyttet sammen, og hvilke fellestrekk og kontraster på tvers av temaene som ble fremhevet. Sattar et al. (2021) påpeker at det er på dette tidspunktet helheten vil utvikle seg til noe større enn delene sine. Gjennom syntetiseringen økte forståelsen av fenomenet, som gjorde at vi slo sammen to av temaene. Til slutt satt vi igjen med tre temaer, der alle 13 utvalgte artiklene bidro til temaene. Steg 7 var å uttrykke syntesen, som vises i resultatdelen.

I oppgaven bruker vi «vonde erfaringer» som en samlebetegnelse for deltakernes tolkning og forståelse av hva de har erfart i barndommen. Vi ønsker å kunne romme en større andel av deltakernes erfaring, basert på at det er stor variasjon rundt hvordan deltakeren selv ser på erfaringen og hvilken type erfaring de opplevde. Derfor har vi utelukket å bruke diagnoser som PTSD eller teoretiske begrep som «traume». Det er også stor variasjon på hva forskningsfeltet bruker av begrep for slike erfaringer. Eksempler på slik variasjon er begreper som utviklingstraumer, barndomstraumer og ACE. Ordene kan begrense eller kategorisere opplevelser som er komplekse og mangfoldige, i tillegg til at enkelte av ordene er tett knyttet til teori. Ved at vi bruker «vonde erfaringer», forsøker vi å holde forståelsen av erfaringene friere fra antakelser som kan følge med enkelte teoriablerte begreper. Ettersom vi bruker «vonde erfaringer», har vi også valgt å konsekvent bruke ordet «erfaringer» for voldshendelsene i deltakernes barndom og «opplevelser» for deltakernes overgang inn i foreldrerollen. I vårt systematiske søk brukte vi ordet «omsorgsgiver» som et nøytralt ord for å kunne fange opp så mange relevante studier som mulig. Gjennom oppgaven bruker vi ordet «omsorgsgiver» når vi omtaler foreldrene til deltakerne våre. Det er både for å gi en klarhet på hvem som omtales og fordi i den ene utvalgte artikkelen har deltakerne vokst opp i fosterhjem. Vi valgte å bruke ordet «foreldre» når vi omtaler deltakergruppen, ettersom den er bestående av kun foreldre. Ordet «barn» blir hovedsakelig brukt om barnet til deltakerne som undersøkes. Resultatene vil presenteres tematisk med hierarkisk struktur. Det innebærer at en begynner med overordnede tema og skriver om undertema med en fortellende form for å kunne få frem opplevelsen. Dette nevnes med tanke på hvordan, og i hvilken rekkefølge, resultatene blir presentert kan påvirke tolkningen og forståelsen av resultatene.

Resultater

I den følgende teksten presenteres funnene fra analysen og syntetisering av datamaterialet. Gjennom syntesen utviklet vi tre overordnede temaer som belyser hvordan det

å erfare vold i nære relasjoner i barndommen påvirker opplevelsen av å bli forelder (se tabell 3). De tre temaene er: «*I didn't want my child to grow up like how I grew up*» – *Egne erfaringer tydeliggjør ønske om å være en god forelder*, «*She doesn't have a reason to be troubled*» – *Å snuble i tidligere erfaringer og «There's an internal peace that I can actually achieve at times now»* – *Å bli forelder som en mulighet for å sette igang en helende prosess.*

Tema 1: «I didn't want my child to grow up like how I grew up» – Egne erfaringer tydeliggjør ønske om å være en god forelder

Alle foreldrene i alle studiene (n = 13) rapporterte om en krevende barndom som i ulik grad har påvirket dem. På tvers av studiene ble det fortalt om vonde hendelser og hvordan deres egne omsorgsgivere ikke var der på den måten de trengte. Ønsket om å forhindre at deres egne barn fikk det like vanskelig, dannet grunnlaget for det første undertemaet: *Ønske at barnet får en bedre barndom*. Mange av foreldrene fortalte at de ble skadet av egen barndom, og dermed har en frykt for at de ikke vil klare å være gode nok foreldre, dette er grunnlaget til det andre undertemaet: *Frykt for å ikke strekke til som forelder*.

Ønske at barnet får en bedre barndom

På tvers av studier (n = 10) fortalte flere av foreldrene om ønsker for at barna deres skulle få en bedre barndom enn de selv hadde. De ønsket å være annerledes enn sine foreldre og brukte egne erfaringer som kilde for hva de ikke ville gjøre overfor egne barn. En mor (Tedgard et al., 2018, s. 6) forteller at hun ikke ønsker å være som sin mor: «I really dislike the way my parents were, and I don't want to be like my mother at all.» Det varierte mellom foreldrene da de snakket om hva de ønsket for barna. For noen var målet at barnet hadde en normal oppvekst eller at barnet skulle gå uskadet gjennom barndommen. En deltaker fra Haiyasoso og Trepal sitt studie (2019, s. 287), mente at hun hadde mindre ambisiøse ønsker overfor barnet i forhold til foreldre som ikke selv hadde opplevd vold: «I think other people...

Tabell 3.

Oversikt over bidraget fra de 13 utvalgte artiklene

Våre tema		Artikler som har bidratt
«I didn't want my child to grow up like how I grew up» – Egne erfaringer tydeliggjør ønske om å være en god forelder	Ønske at barnet får en bedre barndom	Aparicio et al. (2015), Byrne et al. (2017), Coles (2009), Dandy et al. (2020), Gichaz et al. (2022), Kadish (2014), Lange et al. (2020), Matthews et al. (2019), O'Brien et al. (2019), Tedgard et al. (2018), Wright et al. (2012). 11 av 13
	Frykt for å ikke strekke til som forelder	Aparicio et al. (2015), Cavanaugh et al. (2015), Dandy et al. (2020), Gichaz et al. (2022), Haiyasoso & Trepal (2019), Kadish (2014), Lange et al. (2020), Matthews et al. (2019), O'Brien et al. (2019), Tedgard et al. (2018), Wright et al. (2012). 10 av 13
«She doesn't have a reason to be troubled» – Å snuble i tidligere erfaringer	Automatiske reaksjoner skaper utfordringer	Aparicio et al. (2015), Cavanaugh et al. (2015), Coles (2009), Dandy et al. (2020), Gichaz et al. (2022), Haiyasoso & Trepal (2019), Kadish (2014), Lange et al. (2020), Matthews et al. (2019), O'Brien et al. (2019), Tedgard et al. (2018), Wright et al. (2012). 12 av 13
	Intens frykt begrenser nærhet til barnet og andre	Aparicio et al. (2015), Byrne et al. (2017), Cavanaugh et al. (2015), Dandy et al. (2020), Haiyasoso & Trepal (2019), Kadish (2014), Lange et al. (2020), Matthews et al. (2019), O'Brien et al. (2019), Tedgard et al. (2018), Wright et al. (2012). 11 av 13
	Klarer ikke være den forelderen en vil være	Byrne et al. (2017), Dandy et al. (2020), Gichaz et al. (2022), O'Brien et al. (2019), Tedgard et al. (2018), Wright et al. (2012). 6 av 13
	En må arbeide med snublesteinene	Aparicio et al. (2015), Cavanaugh et al. (2015), Gichaz et al. (2022), Haiyasoso & Trepal (2019), Lange et al. (2020), Matthews et al. (2019), O'Brien et al. (2019), Tedgard et al. (2018), Wright et al. (2012). 9 av 13
«There's an internal peace that I can actually achieve at times now» – Å bli forelder som en mulighet for å sette igang en helende prosess	Å bli forelder gir lindrende opplevelser i seg selv	Aparicio et al. (2015), Byrne et al. (2017), Cavanaugh et al. (2015), Coles (2009), Dandy et al. (2020), Gichaz et al. (2022), Haiyasoso & Trepal (2019), Kadish (2014), Lange et al. (2020), Matthews et al. (2019), O'Brien et al. (2019), Tedgard et al. (2018), Wright et al. (2012). 13 av 13

want their kids to be doctors or brain surgeons or x, y, z. I just wanted my kids to get through childhood unscathed.» For andre foreldre så de for seg at en bedre barndom handlet om å skape et trygt hjem og være tilgjengelig for barnet. En mor (Aparicio et al., 2015, s. 48) fortalte at det viktigste var å skape et stabilt hjem for barnet sitt: «I just wanted a stable place for him». De fleste foreldre, på tvers av studier (n = 10), ønsket at barnet deres skulle få en bedre barndom enn de selv hadde, men mange fryktet at de ikke ville strekke til og bli gode nok foreldre. Dette utdypes i neste undertema.

Frykt for å ikke strekke til som forelder

Frykten for å ikke strekke til, eller å ikke klare være en god nok forelder, var også noe som deles av flere av foreldrene i flere studier (n = 11). Ikke alle hadde ønsket å bli forelder, og flere hadde bestemt seg for å ikke få barn på grunn av at de opplevde seg plaget av erfaringene fremdeles. Andre trodde de ikke ville være gode nok. Selv etter at de ble foreldre og gjennomførte livsendringer, opplevde flere at frykten for ikke å strekke til vedvarte. Flere av foreldrene har opplevd at vold går i arv, hvor de så at deres omsorgsgivere også hadde hatt en vanskelig barndom. For enkelte gav dette en økt forståelse for deres omsorgsgivere. Samtidig forsterket det foreldrenes selvkritiske tanker og frykten for at de selv ikke ville klare å bli gode nok foreldre. De fortalte at de var redde for at deres vonde erfaringer skulle bli et ledd i arven til neste generasjon. Noen foreldre fortalte at de følte seg dømt av andre på grunn av barndomserfaringene og at de følte de måtte bevise for andre at de ville bli gode foreldre. En far (Dandy et al. 2020, s. 292) fortalte at han følte seg dømt av andre og behovet for å bevise at han var en god far: «Peter told of needing to prove that he was an 'OK dad' and reflected that 'it's very difficult to prove that you're innocent'». Foreldrene som vokste opp i fosterhjem snakket om en frykt for at barnet skulle bli tatt vekk fra dem dersom de ikke demonstrerte at de var gode nok. En annen mor (Wright et al. 2012, s. 545) fortalte om vansker med å ikke være god nok og frykten om at dersom hun ikke var god nok ville det

være hennes feil: «It triggers not being good enough. If I'm good enough then I can prove that I'm not this dirty thing that happened and that it's not my fault.» Frykten om å ikke strekke til som forelder var for mange knyttet til frykten for å bli eller gjøre de samme feilene som egne omsorgsgivere. De fleste foreldre opplevde også utfordringer med oppgaver i foreldrerollen, noe som utdypes i neste tema.

Tema 2: «She doesn't have a reason to be troubled» – Å snuble i tidligere erfaringer

På tvers av studiene (n = 13), fortalte foreldre om utfordringer som ble vekket i møte med å være i rollen som forelder. I nesten alle studiene (n = 12), beskrev foreldre hvordan automatiske emosjonelle reaksjoner ble en hindring i å gjennomføre foreldreoppgaver. Det gav utspring til første undertema: *Automatiske reaksjoner skaper utfordringer*. Det andre undertema: *Intens frykt begrenser nærhet til barnet og andre*, bygger på opplevelsen til foreldre i 11 av studiene der sterke fryktreaksjoner hindret nærhet til barnet og andre. I enkelte av studiene (n = 6), kjente foreldre på en lav selvtillit og liten tiltro til seg selv som forelder på bakgrunn av at de slet med å gjennomføre foreldreoppgaver. Det ble til undertemaet: *Klarer ikke være den forelderen en vil være*.

Automatiske reaksjoner skaper utfordringer

I flere av studiene (n = 12), fortalte foreldre om oppgaver og situasjoner i foreldrerollen som trigget minner fra egen barndom og oppvekst. Det kunne for mange av dem skape intense emosjonelle reaksjoner som var vanskelige å regulere ned. Eksempler på slike reaksjoner var frykt, angst, raseri, forvirring, tap av kraft og skam. Hverdagslige foreldreoppgaver som å vaske barnet (Lange et al, 2020), skifte bleie (Haiyasoso & Trepal, 2019) og amming (Coles, 2009, Lange et al, 2020) ble oppgaver som skapte påtrengende minner og følelser. Ofte måtte disse foreldrene la partneren eller andre gjøre oppgavene de ikke klarte selv, noe de skammet seg over og som delvis bekreftet frykten for å ikke strekke til. En mor (Haiyasoso & Trepal, 2019, s. 287) fortalte hvordan hun fikk kraftig emosjonell

respons da datteren ville øvelseskjøre med faren sin, fordi øvelseskjøring var knyttet til erfaringer av seksuelle overgrep for moren:

It was really bad when [my daughter] was learning to drive because my dad was going after me right and left when I was learning to drive... I knew that going out with him to practice driving meant that we'd have to have sex. It was just, it was a rule. So, [my daughter] would go, «Dad, can I drive the [car]? » and I'd go into a flashback.

De vanskelige minnene kunne være knyttet til situasjoner der de selv erfarte vold, og der flere foreldre snakket også om hvordan barnets alder forverret den emosjonelle reaksjonen.

Barnets alder kunne trigge minner dersom det samsvarte med deres egne erfaringer fra den alderen. Videre fortalte de om at barnets utvikling også kunne bringe nye triggere (Wright et al., 2012). Ofte følte de seg ikke forberedt på triggerne, som kunne gjøre andre foreldreoppgaver vanskeligere. Som tidligere nevnt, fryktet noen av foreldre at de skulle gjøre som sine omsorgsgivere, og at volden skulle fortsette til den neste generasjonen.

Opplevelsen av påtrengende tanker og impulser knyttet til dette var skremmende for flere. En mor (Wright et al. 2012, s. 544) fortalte om hvordan hun fikk påtrengende tanker under bleieskift på barnet sitt: «...it would cross my mind sometimes with diapering them, just what they looked like—I never touched them or anything like that but just, it would cross my mind as far as that and especially with little boys getting erections.» Flere opplevde lignende frykt som moren beskrev her, og dermed unngikk situasjoner hvor de for eksempel var alene med barnet, eller barnet var nakent. Mange fryktet også at andre skulle tenke at de mishandlet barnet seksuelt.

I tillegg til frykt, opplevde mange foreldre kraftige reaksjoner og problemer med raseri, som gikk utover barna deres. Enkelte av foreldrene klarte ikke å regulere ned følelsene, og reagerte med følelsesutbrudd. Raseriet kunne for noen resultere i psykisk vold,

som skriking eller påførsel av skam, mens for andre ble raseriet synlig gjennom fysisk vold der de slo barna sine. Foreldrene som utøvde vold mot barna sine fortalte om sterke følelser av skam og skyld kom etterpå for at de ikke responderte på en annen måte.

Selv om foreldre kunne kjenne på frykt eller raseri når følelsene ble sterke nok, fortalte flere foreldre at de hadde vansker med å identifisere egne følelser. Det kunne føre til at når problemer oppsto, kunne følelsene bygge seg opp inntil de opplevde intense automatiske reaksjoner. Det var spesielt vanskelig for flere foreldre å navngi og håndtere negative følelser dersom de var rettet mot barnet (Tedgard et al., 2018). En mor (Lange et al., 2020, s. 11) fortalte hvordan hun ble misunnelig på at barnet fikk den barndommen hun selv ønsket, da uten vold: «I envy their childhood. I envy that they have the childhood I wanted without child sexual abuse, without emotional abuse, without physical abuse.» Moren fortalte at hun skammet seg for at hun var misunnelig på datteren. Mange fortalte at deres vonde erfaringer fortsatte å plage dem i voksen alder, og hvor de kunne kjenne på en intens frykt som gjorde at de trakk seg unna nære relasjoner eller oppgaver i foreldrerollen. På den måten kunne følelsen av frykt begrense nærheten til barnet og andre, som er det neste undertemaet.

Intens frykt begrenser nærhet til barnet og andre

Den emosjonelle reaksjonen beskrevet i forrige undertema kom ofte til syne som sinne og redsel. I flertallet av studiene (n = 11), fortalte foreldre hvordan vonde erfaringer og fryktreaksjoner hindret nærhet overfor barnet og andre. Noen foreldre forteller at denne frykten fikk dem til å distansere seg fra barnet sitt. Flere foreldre forteller om vansker med å ta imot barnets tegn på kjærlighet eller å vise kjærlighet tilbake. Det kunne bli for vanskelig når barnet for nært. Flere snakket om å en overveiende angst og behov for trekke seg tilbake. Foreldre fortalte at de visste viktigheten med emosjonell nærhet til barnet, men ubehaget ble så sterkt og de reagerte med å bli emosjonelt nummen og distansere seg (Wright et al., 2012).

En del foreldre fortalte om redselen for at andre skulle utøve vold mot barnet og om en mistillit mot verden. Noen mødre fortalte at de hadde en generell mistillit mot alle menn og gutter, at de ikke følte seg trygge på noen menn. Enkelte av dem fortalte at de ikke følte seg helt trygge på selv de nærmeste mennene i familien, som for eksempel deres partnere eller andre i den nære familien. Denne mangelen på tillit kunne komme fra et resultat av at de selv opplevde seksuelle overgrep fra familiemedlemmer som de stolte på. En mor (Haiyasoso & Trepal, 2019, s. 287) fortalte om hvordan hun ikke klarte å stole på mannen sin: «I couldn't say to him, 'I'm so scared when you take her out.' I can't say that to him. He wouldn't have minded, I don't think, but I couldn't hurt him that way». Moren beskrev både hvordan frykten var tilstede, men også at hun forstod at det ikke var rasjonelt. Hun var også redd for å skade relasjonen dersom hun fortalte mannen om mistilliten. En annen mor (Lange et al. 2020, s. 7) overvåket alle bleieskift som mannen hennes gjorde for å forsikre seg over at han ikke mishandlet barnet. Hun gjorde det med viten om at det sannsynligvis skadet deres relasjon, men frykten var for styrende: «My husband was scrutinized every nappy change which impacted on our relationship as a family however he accepted this as he knew my history.»

I ni av studiene, fortalte foreldre at kjønnet på barnet også kunne være en hindring for tilknytning og mye engstelse. Mange mødre med sønner hadde vanskeligheter med å knytte et følelsesmessig bånd til dem på bakgrunn av deres egne erfaringer med menn og gutter. Flere fortalte om frykten om at sønnen vil kunne bli en overgriper, basert på at han var en gutt. Noen foreldre med døtre hadde mye angst for at barnet skulle bli ofre for overgrep og at de skulle bli seksualisert av andre. En mor (Byrne et al. 2017, s. 472) reflekterte om hvordan barnets kjønn påvirket frykten hun ville kjent:

I imagine a lot of people who have suffered sexual abuse might think they don't want a boy, because um, they could possibly be an abuser although I didn't want a girl

for the reason that I didn't want her to be abused because I knew I'd love this child and I wouldn't want any harm to come.

Det fremsto som at enkelte foreldrene hadde problemer med å stole på andre basert på deres vonde erfaringer, og at mange foreldre forventet at noe vondt skulle skje med deres barn dersom de ikke klarte å beskytte barna mot potensielle farer. Enkelte foreldre slet med å leve opp til de forventningene de hadde sett seg for hvordan en skulle være i foreldrerollen, og dermed opplevde å ikke klare å være den forelder de ønsket. Dette vil utdypes i neste undertema.

Klarer ikke være den forelder en vil være

Foreldre i seks av studiene reflekterte over at det var stressende å være en forelder uansett tidligere erfaringer. Likevel trodde de at det de opplevde, var mer utfordrende enn andre, fordi de hadde erfart så mye vondt fra fortiden som dukket opp som hindringer. Flere foreldre uttrykte at de følte seg uforberedt på å få barn når de ikke var ferdig med, eller begynt på, å bearbeide sine vansker. Et gjennomgående tema var at flere følte at de fortsatt hadde et lite barn i seg som ikke fikk en trygg barndom eller kjente seg elsket. En far (O'Brien et al. 2019, s. 5) fortalte om denne utfordringen:

I found the relating to the children and having to be present with the children very challenging... so it's almost trying to be the adult when your own child is screaming out sometimes within yourself and a lot I found very, very challenging.

På samme måte opplevde flere foreldre vansker med å være den voksne, og ta ansvaret overfor eget barn. For en del foreldre var barna en trygghet og støtte, og noen hadde store vansker med å separere seg fra barnet. En mor (Tedgard et al., 2018, s. 7) fortalte at hun aldri hadde vært borte fra barnet sitt: «I have never been away from my children... no, no, I would die... I can hardly breathe if I just think about it.» Noen foreldre (Tedgard et al., 2018) fortalte de opplevde at deres foreldre-barn relasjon eller foreldreidentitet ble truet dersom de

ikke var med barnet sitt. De fortalte også at de kunne kjenne seg usynlig, ikke-verdsatt og ikke gode nok når barna uttrykte selvstendighet.

Til tross for at alle foreldrene ønsket å gi barnet sitt en bedre barndom og gjøre ting annerledes enn sine foreldre, var det foreldre som fortsatte med noen av de samme maladaptive mønstre som fra egne omsorgsgivere. De fortalte om at de overførte egne erfaringer videre til barna sine, blant annet ved å ikke klare å være tilgjengelig for dem. To mødre (Matthews, 2019, s. 798) fortalte om å hvordan deres vonde erfaringer kan ha videreført noen av vanskene over til barna: «The case of these two mothers, Noelle and Rebecca, this bad gift had been slowed, attenuated, but from their perspective it had been handed forward to their children to a degree». Mødrene forteller at erfaringene var delvis bearbeidet, men likevel hadde barna deres blitt påvirket.

Noen mødre (Wright et al 2012) fortalte at de i stor grad hadde internalisert skylden for de vonde erfaringene i barndommen. De trodde at det var dem selv det var noe galt med, noe som gjorde at de ikke innså at barna deres også kunne bli offer for vold. Uten å tenke over det, utsatte derfor flere foreldre barna sine for farlige situasjoner. En mor (Wright et al 2012, s. 547) fortalte at hun dro på fester og oppførte seg uansvarlig med barnet, da hun ikke tenkte over at det kunne påvirke datteren negativt:

We were very close—we grew up together. I don't think I thought so much about how I was shaping her. I took her almost everywhere with me and that was the point in my life when I was partying a lot and I would take her to parties, and she would see me, you know, and I would drink with her.

Enkelte foreldre (Wright et al. 2012) oppga at de ikke klarte å beskytte barnet mot farer, der en av foreldrene fortalte at barnet deres hadde opplevd seksuelt overgrep.

En annen del av utfordringen til mange foreldre var at de mente at de ikke hadde en god rollemodell for hvordan være foreldre, noe som gjorde at de ofte kunne kjenne seg

rådløs. Derfor var det vanskelig for flere foreldre å balansere mellom disiplinære strategier og egne reaksjoner overfor barnet. Et tema som foreldre opplevde som komplekst og utfordrende, var hvordan lære barnet om seksualitet og sunt kroppsilde, når de selv hadde så vanskelige forhold til det. Mange av foreldrene hadde vonde erfaringer som gjorde at alt rundt seksualitet og kropp opplevdes farlig, og dermed kunne flere foreldre reagere med frykt overfor barnets naturlige nysgjerrighet rundt temaene. De ville beskytte barnet mot farer, men for mange ble det for vanskelig å snakke om. Dermed kjente flere foreldre på skyldfølelse for at de ikke klarte å strekke til.

Noen av foreldrene opplevde at de hadde vansker med å danne et følelsesmessig bånd med sine barn grunnet med at de selv har et mangelfullt følelsesmessig bånd med sine omsorgsgivere. I oppveksten beskyttet de seg fra vanskelige erfaringer ved å ikke danne følelsesmessige bånd og stenge av følelser. Foreldrene så at de fortsatt beskyttet seg slik i voksen alder og at det gjorde at de ikke klarte å vise kjærlighet og omsorg på den måten de ønsket, men ble stoppet av vanskene sine som påvirket båndet de hadde med sine egne barn og andre relasjoner. Enkelte av foreldrene opplevde det som vanskelig å identifisere barnets følelser, noe som forsterket følelsen av utilstrekkelighet. En mor (Wright et al., 2012, s. 544) fortalte om vansker med å relatere til barnets vansker, når barnet ikke hadde hatt en like vanskelig barndom som henne selv:

I have trouble relating to my daughter's 'problems' because I think she's had such a stable, healthy family life. I think of the troubled childhood I had, and can understand why I had problems with self-image, relationships, and communicating, but feel she doesn't have reason to be troubled.

Mange foreldre følte på mye skyldfølelse overfor barnet, som bygget på deres frykt for å ikke være god nok. Denne skyldfølelsen kunne dreie som om skyld for at barnet vokste opp med en traumatisert forelder (Gichaz et al. 2022), at foreldrene ikke kunne gi barnet alt de ønsket

(Tedgard et al., 2018) eller at de måtte i perioder være borte fra barnet (Tedgard et al., 2018). Andre foreldre (Gichaz et al., 2022) fortalte om mye skyldfølelse over at de hadde slått barnet sitt, når de hadde bestemt seg for å reagere på en annen måte.

I fem studier rapporterte foreldre om utfordringer som var knyttet til deres selvbilde. Noen mødre fortalte om negative følelser knyttet til brystene, at for dem var brystene fortsatt seksuelle objekter og nært knyttet til seksuelle overgrep de erfarte i barndommen. En mor (Coles, 2009, s. 321) forteller at hun misliker tanken om at andre kan se brystene hennes når hun ammer, fordi hun tenker på brystene som seksuelle objekter:

It's not that I didn't like breastfeeding; it's just that I didn't like the thought of anyone seeing that part of my body... I think the lack of confidence was due to my body image and thinking that my breast was still a sexual object rather than breastfeeding thing for my child.

Derfor var det utfordrende for noen mødre at kroppen forandret seg under svangerskapet og brystene skulle brukes til amming uten at de var klar for det selv. De opplevde en skamfølelse av å ikke klare å håndtere foreldreoppgave slik de ønsket.

For noen kunne foreldrerollen oppleves overveldende og vanskelig. Av den grunn var det enkelte foreldre som rapporterte om å føle seg fanget av å få barn. Følelsen av å være fanget gjorde at de av og til kunne bære nag overfor barnet og fikk ønsker om å være barnløs. Mange skammet seg over disse følelsene, noe som forsterket vanskene foreldrene opplevde. Det var krevende for disse foreldrene å balansere barnets behov med deres egne behov. En mor (Wright et al., 2012, s. 545) fortalte at hun aktivt holdt barnet hjemme fra skolen for å slippe å føle seg ensom: «I kept her home from school a lot, when she was little, so I wouldn't have to be alone. You know she was my best friend in the world really.» Enkelte foreldre fortalte om situasjoner der de opplevde at barna deres måtte ta vare på dem. Dette minnet dem om egne erfaringer, der de måtte ta vare på sine omsorgsgivere. Disse foreldrene så seg

selv gjenta samme vonde erfaring til sine barn, noe som vekket en skamfølelse i dem.

Derimot var det andre foreldre som fortalte om at de i større grad klarte å ta tak i vanskene og bryte mønstret. Dette vil omtales mer i neste tema.

Tema 3: «There's an internal peace that I can actually achieve at times now» – Å bli forelder som en mulighet for å sette igang en helende prosess

I alle studiene (n = 13), fortalte foreldrene om hvordan de følte at hele livet endret seg da de fikk barn. Enkelte fortalte at en ny ansvarsfølelse ble vekket i dem, og at de for første gang kjente seg viktig og verdifull for et annet menneske. Noen opplevde foreldreskapet som lindrende i seg selv, mens andre trengte hjelp av terapi og andre i møte med utfordringer de opplever som foreldre. Det første undertemaet: *Å bli forelder som en motivasjon til å ta tak i vanskene*, handlet om at mange foreldre, i ni av studiene, begynte å arbeide med seg selv når de fikk barn. Det andre undertemaet ble tematisert på tvers av alle studiene (n = 13) og handlet om hvordan overgangen til å bli forelder skapte muligheter for opplevelser som var lindrende. Det gav undertemaet: *Å bli forelder gir lindrende opplevelser i seg selv*.

Å bli forelder som en motivasjon til å ta tak i vanskene

Enkelte foreldre fortalte at overgangen til å bli forelder var det som motiverte dem til å ta tak i vanskene sine (Wright et al., 2012). En mor (Cavanaugh et al., 2015, s. 512) fortalte om at hun ikke søkte hjelp for seg selv tidligere, men søkte hjelp da hun ble mor: «If I didn't get help for myself before, just for me, I have to do it now.» I ni av studiene var det enkelte foreldre som opplevde at de klarte å ta tak i mange av vanskene og gjøre grep for å bli bedre foreldre enn egne omsorgsgivere. Noen foreldre forteller at de gjorde sitt beste forsøk på å være den personen de tenkte de kunne hatt behov for selv i oppveksten eller gjøre motsatt av egne omsorgsgivere. Mange av foreldrene forsøkte å være gode rollemodeller og skape en trygg relasjon til barna der de kunne være åpne om sine vansker og komme til dem for støtte. Det var viktig for mange å finne rollemodeller som kunne hjelpe med utfordringer i

foreldrerollen og med emosjonelle utfordringer. Foreldre fant rollemodeller blant annet hos venner, i støttegrupper og i religiøse miljøer (Wright et al., 2012).

For mange var det en krevende prosess å finne ut av i hvordan de ville være som forelder og oppdra barna sine. I syv av studiene, fortalte noen foreldre at deres vonde erfaringer forsterket behovet deres om å beskytte barna fra vold, som gjorde at de ofte ble kontrollerende og overbeskyttende overfor barna. En av måtene foreldrene opplevde å få kontroll på, var ved å sette strenge regler over hva barna ikke kunne gjøre. Av disse foreldrene var det flere som var bevisst på sin overbeskyttende atferd. Enkelte mente at det var nødvendig og bra at de var så strenge, mens andre følte de ble i større grad styrt av frykten sin og ikke klarte å gi slipp på atferden. En far (O'Brien et al., 2019, s. 5) fortalte om hvordan han ble bekymret for barnet sitt når barnet skulle begynne på skolen, og at det trigget den overbeskyttende atferden: «Like there are some things that will kind of trigger that ... overprotectiveness, like [child's name] just started school, that was very stressful... you know I'm not gonna be there, it's a new environment, they're gonna know no-one..» Det var også andre foreldre som jobbet imot behovet for å være overbeskyttende, hvor foreldrene måtte lære å stole på at barnet ville klare seg. Dette gjaldt også å bli tryggere på at barnet hadde det bra og la barnet leke fritt. En mor (Wright et al., 2012, s. 547) beskrev seg som mer rolig og balansert etter å gått i terapi, og begynt å bearbeide erfaringene og påvirkningene fra barndommen. Videre forteller hun at det gjorde det mulig å oppleve trygghet og nærhet med barnet, noe som var lindrende i seg selv:

There's an internal peace that I can actually achieve at times now which is really really lovely. And as I achieve that and become more centered and balanced as a person I think I have a tendency to react differently to my children... I have a tendency to more often see the joy and see the humor in the situation, I need to control

things less... I think I'm also willing to accept a deeper sense of satisfaction in being a parent. And it's not so fear based now.

Flere foreldre forteller at de opplevde å gradvis bli mer trygge i rollen som foreldre.

Noen foreldre, i fem av studiene, fortalte om hvordan de brukte de vanskelige erfaringene som en styrke og ressurs i foreldrerollen. Det ble meningsfullt for flere foreldre snakke med barna om mulige farer, om grensesetting og hva de skulle tillate av atferd fra andre. Mange foreldre var ærlig om deres egne følelser og erfaringer, i håp om at barna skulle gjøre det samme. Det å lære barnet om seksuell og kroppslig helse ble fremhevet som viktig. Enkelte foreldre trosset ubehaget de kjente på, fordi de fryktet at barnet selv skulle bli et offer en gang. Foreldrene fortalte at det gav en sterk motivasjon for å lære barnet sitt om temaene. En mor (Lange et al., 2020, s. 5) snakket om viktigheten av en åpen og ærlig samtale for å beskytte barna og oppfordre til at de også er ærlige:

I am also very, very open with my children about their bodies, their privacy and their own boundaries. No topic is out of bounds because I strongly believe that open communication is the best form of protection. Abuse thrives in private...

For å bryte mønstret av maladaptiv atferd fra deres omsorgsgivere, fremhevet flere foreldre hvor nødvendig det var å bli bevisst på deres automatiske responser og påvirkningen fra de vonde erfaringene. Noen foreldre mente at innsikt i konteksten rundt situasjonen til egne omsorgsgivere og voldsopplevelser kunne være hjelpsomt og lindrende (Matthews et al., 2019), men for andre kunne innsikten føre til økt frykt for at de selv også ville gjenta volden. Flere foreldre mente det var nyttig å jobbe med å balansere mestringsstrategier i situasjoner der de ble engstelige og fikk automatiske reaksjoner (Lange et al., 2020). Det å bearbeide barndomserfaringer og gjøre grep for å hindre at reaksjoner gikk utover andre, var krevende prosesser som ofte tok lang tid, og som for mange inneholdt både fremskritt og tilbakeblikk. Det varierte hvordan foreldre håndterte utfordrende situasjoner og regulering av følelser. En

måte som mange foreldre brukte, var å prøve å skru av følelsene. I de fleste situasjoner var det ikke nyttig for foreldre å bli fanget i egne følelser og reaksjoner dersom de ville være tilgjengelig for barnet. Derimot var det fortsatt viktig at en kunne klare å lytte til, føle på og anerkjenne følelser, og mange foreldre løste det med å sette av egen tid til følelsene. En mor (Wright et al., 2012, s. 547) beskrev hvordan hun prøvde å utsette intense negative følelser for å forhindre å skremme barnet, slik at hun kunne bearbeide følelsene senere på et passende tidspunkt:

I think that being a survivor you learn to control your feelings so that a lot of times I just keep things hidden, sheltered until I know that I can have the time that I need to deal with it without scaring them or whatever.

Noen foreldre hadde undertrykt og utsatt følelser så lenge at de ikke klarte å gjenkjenne følelser. Når disse foreldrene prøvde å skjule stresset, kunne de for eksempel plutselig bryte ut i gråt (Aparico et al., 2015). Flere foreldre fortalte at det var en krevende prosess å bli bevisst på egne responser og påvirkning fra de vonde erfaringene.

En annen del av prosessen for å bryte mønstret av maladaptiv atferd handlet om å akseptere seg selv og vanskene de hadde fra fortiden, men også å kunne gjøre aktive valg knyttet til foreldrerollen. En mor (Matthews et al. 2019, s. 796) fortalte om hvordan hennes familie hadde hatt flere generasjoner med vold i barndommen og at hennes vonde erfaringer også var en del av hvem hun var, men at hun ville ikke la seg definere eller styres av erfaringene:

The dysfunction that's been carried on... I don't want to live that way. I think that's where people have to make that conscious decision to not be part of... linked to that... Or that's a part of who I'm am and what I've gone through, but that doesn't define me.

For mange av foreldrene var det en krevende prosess å bli oppmerksom på, og anerkjenne, erfaringene av vold i barndommen. Likevel så de på det som nødvendig for å kunne integrere erfaringene og lære seg mestringsstrategier.

Mange foreldre fikk hjelp fra samtalerapi for å bli bevisst på deres erfaringer og hvordan det har påvirket dem. Andre fikk hjelp gjennom foreldrekurs, og enkelte opplevde bøker om psykologi og foreldreskap som hjelpsomt. Et fellestrekk for mange foreldre var behovet for ekstern hjelp for å kunne håndtere og bearbeide vanskelighetene. Flertallet av foreldre forteller at det hjalp det å snakke om det som opplevdes utfordrende, og dermed ikke sitte alene med vanskene. Mange opplevde støtte og lindring gjennom å styrke relasjonen til terapeuten, til partneren eller gjennom foreldre-barn relasjon. Det var også foreldre som fortalte om hvordan opplevelser i foreldrerollen i seg selv var hjelpsomme og lindrende, dette dannet grunnlaget for det neste undertemaet.

Å bli forelder gir lindrende opplevelser i seg selv

I alle studiene (n = 13) fortalte mange foreldre om hvordan opplevelsen av å bli forelder var lindrende. Det varierte for foreldrene hvilke aspekter som opplevdes helende, hvor i seks av studiene fortalte noen foreldre at relasjonen til barnet var lindrende og i åtte av studiene nevnte enkelte foreldre at det å gå inn i rollen som forelder var lindrende. En mor (Byrne et al., 2017, s. 472) fortalte om hvordan livet forandret seg til noe mer positivt da hun fikk et barn:

It is a life changing experience you know having a baby really changes your life, luckily for me it has done for the positive um ... it was a journey a good one I wouldn't change it for the world.

Når deres eget barn ble født, var det mange som for første gang følte på et ansvar for noen andre enn seg selv. Både for fedre og mødre var overgangen til å bli foreldre preget av mange endringer. For fedre var det hovedsakelig emosjonelle endringer, men for mødre var det både

fysiologiske og emosjonelle endringer. De fysiologiske endringene under graviditeten var utfordrende og skremmende for noen mødre, mens andre mødre rapporterte om hvordan endringene gjorde at de så på kroppen sin mer positivt enn tidligere. Gode opplevelser rundt amming bidro til å forandre forholdet de hadde til brystene sine, fra at brystene kun var noe seksuelt og over til de kunne bli brukt til å mate barnet. Dette var en gradvis prosess for mange av mødrene, men for noen oppleves det lindrende. Kontroll var et viktig element for de fleste av mødrene, og for enkelte mødre ble det viktig med kontroll i situasjoner rundt amming. Mødrene hadde ulike meninger på hvilken grad de var komfortable med å amme offentlig, hjemme eller foran andre (Coles, 2009). En mor (Byrne et al., 2017, s. 474) fortalte om hvordan amming hadde vært en positiv opplevelse og normalisert forholdet til egne bryster: «When it comes to breastfeeding you have to get your breasts out and that normalized my breasts somewhat that took that was actually a positive experience.»

For noen var overgangen til å bli foreldre en ny mening til livet og en alternativ identitet. En ny identitet i relasjon med barnet oppleves lindrende, og gav dem en sjanse til å endre og bedre selvbildet. En far (Dandy et al., 2020, s. 294) fortalte at det å være en far var det eneste riktige han hadde klart å gjøre:

It's the one thing I've done right. In 33 years of being on this planet, I don't ever see that I've done much right with my life. [. . .] you know being a father, creating a life, it is the be all and end all to me.

Prosessen ved å bli forelder gav dem en stabil plass i verden og en tilhørighet. En mor (Coles, 2009, s. 319) formidlet hvordan det skapte et sterkt bånd mellom henne og barnet når hun hadde et lite barn på brystet som er avhengig av hennes kjærlighet:

It's the love. It's the giving of my milk to him and sharing with him. I am the only one that can do that for him and it is so strong that love. To have this little baby attached to you makes me feel a really strong connection.

Relasjonen til barnet var en lindrende opplevelse for mange av foreldrene. De hevdet at relasjonen de fikk med barnet sitt reddet livet deres og for mange var lindrende på tidligere smertefulle erfaringer. Foreldre beskrev at kjærligheten de følte for, og mottok fra, sine barn var unik og verdifull. De opplevde å bli støttet for den de var og flere beskrev at opplevelsen av ubetinget kjærlighet var noe som de ikke har følt på før. De fortalte om mye selvkritikk og selvhat, men at gjennom kjærligheten kunne flere av foreldrene kjenne på en endring til å være mer medfølende og omsorgsfull overfor seg selv. En mor (Lange et al., 2020, s. 11) fortalte om hvordan relasjonen med barnet hadde lindret egne sår fra en utrygg barndom hvor hun følte seg uelsket: «Yes, I think that having beautiful, open relationships with my own children in which I experience unconditional love for them has helped me to heal a lot of my past experiences.» Både kjærligheten de opplever fra barnet og den kjærligheten de gir til barnet var begge lindrende opplevelser for enkelte foreldre. En far (O'Brien et al., 2019, s. 5) fortalte om hvordan han brøt mønstret fra sine omsorgsgivere ved å vise omsorg verbalt og gjennom handling:

I tell me kids that I love them all the time and I hug them all the time. I try to break the cycle whereas I didn't get as much when I was a child. I give my kids a different experience you know.

En av studiene (Gichaz et al., 2022, s. 236) intervjuet foreldre med barn som hadde blitt voksne. Disse foreldrene fortalte om en lettelse over at barna hadde klart seg til tross for barna også fikk en vanskelig barndom:

I think I'm a mother who has no secrets and so my kids grew up to be people with no secrets. They don't believe in it. They had a horrible time growing up with me, but this made them who they are today: strong, independent, courageous, and always committed to the truth.

Enkelte foreldre fortalte at de var stolte og lettet over seg selv når de så tilbake på oppveksten til sitt eget barn. De så at de hadde klart å unngå å utøve vold i utfordrende situasjoner og hadde vært en trygg person for barnet sitt. Noen foreldrene (Lange et al., 2020) mente de hadde klart å bryte voldsmønsteret som hadde vedvart i flere generasjoner. Mange foreldre opplevde at det var krevende å være forelder, men etter å ha bearbeidet forventningene til seg selv, kjente de på at det ikke var like nødvendig å være perfekt. Det viktigste for dem ble å prøve å prioritere barnets behov (Matthews et al., 2019). En del av foreldrene benyttet muligheten til å kunne gi seg selv nye erfaringer med lek og aktiviteter gjennom barnets barndom. Disse foreldrene beskrev seg selv som ekstra lekende, og delte opplevelsene sammen med barnet for å gi seg selv nye barndomserfaringer som kunne være lindrende.

I møte med barnas oppvekst opplevde noen foreldre en sorg over hva som kunne ha vært annerledes ved deres eget liv dersom de hadde hatt en tryggere barndom. Mange følte at de mistet mye av barndommen til vonde erfaringer og måtte bli voksne raskt. Andre fortalte at de manglet omsorg og tilstedeværelse fra sine omsorgsgivere i barndommen. Gleden foreldre følte ved å se at deres eget barn hadde en fin oppvekst, ble ofte blandet med vanskelige følelser. På den ene siden var de takknemlige for at barnet ikke hadde de samme emosjonelle sårene som dem selv, men på den andre siden var det krevende fordi det viste dem hva de ikke hadde fått selv. En mor (Wright et al., 2012. s. 545-546) fortalte om hvordan hun både opplevde glede for barnets skyld og en sorg for hva hun selv hadde gått glipp av:

And she just runs around and plays and has no fears, you know, but I'm there to protect her and when I see that and experience that I miss that part of my childhood.

And I'm so glad that she has that, but it makes me sad too.

Flere uttrykte en sorg for at de vonde erfaringene fra barndommen begrenset gleden de opplevde som foreldre. Selv i situasjoner som burde være dominert av glede, kunne de kjenne på en tristhet og kjente seg sårbare. En mor (Kadish, 2015, s. 492) kjente på hvor naturlig det

var for henne å gi og uttrykke kjærlyghet til barnet da hun gikk inn i rollen som forelder. Dette vekket en sorg og bitterhet overfor hennes omsorgsgivere som ikke hadde gitt henne det samme:

I thought to myself – look what I lost out on. Suddenly I was the mother. I was in a new role and I thought – look how much love and how natural it is to give to your child, and to be there for your child.

For mange av foreldrene ble det viktig å kunne sørge over det de gikk glipp av i barndommen som en del av prosessen for å kunne bearbeide erfaringene.

Diskusjon

I denne metasyntesen hadde vi som mål å undersøke opplevelsen av å bli forelder når en selv har erfart vold i nære relasjoner i barndommen. Gjennom analyse og syntese av 13 artikler fant vi tre temaer og syv undertema som vi mener rommer viktige elementer av fenomenet. De tre temaene er: «I didn't want my child to grow up like how I grew up» – Egne erfaringer tydeliggjør ønske om å være en god forelder, «She doesn't have a reason to be troubled» – Å snuble i tidligere erfaring og «There's an internal peace that I can actually achieve at times now» – Å bli forelder som en mulighet for å sette igang en helende prosess.

I vår oppgave har vi sett at alle foreldrene ønsket at barnet sitt skulle få en god barndom og de hadde et sterkt ønske om å bli gode foreldre. Samtidig bar mange av foreldrene på en følelse av utilstrekkelighet og følte seg styrt av vonde følelser i utfordrende situasjoner. Forskning viser til at barn som erfarer vold i barndommen kan streve med lavt selvbilde og selvtillit (Ali, Haykal & Youssef, 2023; Halvorsen et al., 2020). Egne erfaringer av vold øker risikoen for overføring av voldelig atferd til den neste generasjonen (Greene, Haisley, Wallace & Ford, 2020). I vår oppgave observerte barn hvordan deres omsorgsgivere utøvde vold instrumentelt, dermed er det mulig at de viderefører denne atferden dersom de ikke er bevisste på egne automatiske reaksjoner. Mange av foreldrene i oppgaven vår var et

ledd av flere generasjoner med vold, og dette bidro til frykten for at de ikke skulle klare å være den personen som gjorde noe annerledes. I møte med lav mestringstro kan det bli avgjørende for hvordan de opplever foreldrerollen. Dersom foreldre har en liten tro på egne evner, vil det påvirke hvordan de oppfatter utfordringer de møter på. Dårlig mestringstro og selvbilde kan forsterke usikkerheter i foreldrerollen og dermed redselen foreldrene hadde for å ikke strekke til (Bandura, 1982). Dette reflekteres i våre funn der enkelte foreldre aldri følte seg gode nok. Videre vil mestringstroen kunne påvirke om de tolker mislykkede forsøk eller resultater, til å bekrefte deres negative antagelser om seg selv. Forskning tyder på at en høy mestringstro, vil øke sjansen for at man oppnår resultatet man ønsker (Bandura, 1982). I oppgaven vår var det likevel kun et mindretall av foreldrene som fortalte at de ikke klarte å legge til rette for en bedre barndom for barnet sitt enn de selv hadde. I Greene et al. (2020) er det også funn på at majoriteten av de som erfarte vold i barndommen, klarte å bryte voldsarven og utførte ikke vold mot eget barn. Det kan vise til at det er forskjell mellom hva foreldre frykter skal skje, og hvordan foreldre faktisk håndterer utfordringer og oppgaver i foreldrerollen. Det var også andre bekymringer som foreldrene bar på, som vi så i vår oppgave og som nevnes de to andre metasyntesene vi fant (Siverns & Morgan, 2019; Herbell & Bloom, 2020).

Som nevnt tidligere fant vi to andre metasynteser (Siverns & Morgan, 2019; Herbell & Bloom, 2020) som har undersøkt noe som er relatert til vår problemstilling. Begge syntesene har funn som støtter hverandre, vi diskuterer dermed deres funn samlet opp mot våre funn. Begge studiene fant at mange foreldre var preget av deres vonde barndomsopplevelser i ulike situasjoner. Dette ser vi igjen i våre funn der mange foreldre kunne reagere voldsomt på utfordrende situasjoner med frykt, sinne eller ved å distansere seg fra barnet. Slike sterke reaksjoner kan være en tendens hos personer som har opplevd vedvarende vold i barndommen (van der Kolk, 2014). Både i funnene våre, og i de andre

metasyntesene, fortalte foreldrene om skam over måten de håndterte krevende situasjoner på. Samtidig fortalte de at de ikke visste hvordan de kunne oppnå mer kontroll når følelsene ble for sterke. For mange foreldre, opplevde de at det bekreftet frykten om ikke å være en god nok forelder. Begge metasyntesene fant også at mange foreldre var svært redde for at barnet deres skulle bli skadet (Siverns & Morgan, 2019; Herbell & Bloom, 2020). I våre funn var det enkelte foreldre som var overbeskyttende overfor barna, både gjennom hvor strenge de var med hvor barna kunne dra og hvor skeptiske de var til andre personer rundt dem. I våre funn fortalte noen mødre at de ikke helt stolte på partneren sin eller på menn i familien. Selv om en mor så at det skadet relasjonen deres, hadde hun behov for å overvåke når partneren skiftet bleier. Videre fant begge metasyntesene at mange foreldre kjente på en følelse av utilstrekkelighet. Dette ser vi igjen i våre funn, hvor mange foreldre slet med lav mestringstro. Mange av foreldre visste hva de burde gjøre, men klarte ikke å oppføre seg slik de ønsket. Dette ble illustrert i våre funn der noen mødre var bevisst på at nærhet var viktig for barnets utvikling, men klarte ikke håndtere nærheten. Begge metasyntesene hadde funn på at mange foreldre var redde for at barnevernet skulle ta barna deres dersom de ikke var gode nok foreldre. I våre funn så vi at noen foreldre følte seg dømt og mistenkeliggjort av barnevernet eller av personer som kjente til historien deres. Dette støttes av studien til Blaxland et al. (2022) som fant at overgang fra å bli ivaretatt og beskyttet av barnevernet, til å bli sett på som en risiko for sitt eget barn var svært krevende for foreldre. Samlet sett opplever foreldrene mange utfordringer knyttet til vansker med å stole på andre og reguleringsvansker.

I våre funn fortalte noen foreldre at de hindret seg selv i å kjenne på følelser eller prøvde å unngå følelser. Forskning viser til at når et barn har en nær relasjon til den som utøver vold, kan det føre til at barnet kjenner på både frykt og kjærlighet samtidig (Braarud & Nordanger, 2011; Siegel, 2012, s.134; Halvorsen et al., 2020). Da vil barnet finne strategier

og ulike atferdsmønstre som øker tryggheten for seg selv (Siegel, 2012, s.100). For en del av foreldrene i vår oppgave har kanskje denne atferden vært adaptiv og livsnødvendig som barn. I våre funn var det enkelte foreldre som brukte en strategi der de skrudde av følelser for å håndtere de vonde erfaringene. Når de var voksne og fortsatte å bruke strategien, var den ikke like hensiktsmessig lenger, hvor mange så at den hindret nærhet til andre mennesker. Hvor nær en klarer å komme andre mennesker handler også om tilknytningsmønsteret en kan utvikle i barndommen. Det å kjenne på både frykt og kjærlighet for en nær relasjon, påvirker også tilknytningsmønsteret som utvikles (Braarud & Nordanger, 2011; Halvorsen et al., 2020). Når en er barn og er redd for personen som det også søkes trøst og trygghet hos, kan det skape en indre spenning og konflikt. Ofte kan konflikten håndteres med å skyldte på seg selv for at de vonde hendelsene skjer, noe som skaper lav selvtillit og mestringsstro. En mulig strategi er at man unngår det som er skremmende, og i stedet søker trøst i seg selv alene. Dersom en vokser opp med denne strategien, har en antakelig utviklet et unnvikende tilknytningsmønster (Howe, 2017). I vår oppgave fant vi at flere foreldre føler seg distansert fra eksempelvis egen partner og barnet sitt. De ønsker nærhet, men kan ha erfart gjennom oppveksten at de må klare å løse utfordringer på egenhånd. Ved å være vant med å håndtere utfordringer alene, samt ha erfaringer være kjærlighet er knyttet til skremmende hendelser, vil det muligens utvikles en varsomhet for nærhet. Det kan gjøre det vanskelig å motta kjærlighet, men også å vise sårbarhet eller kjærlighet for andre.

Derimot var det andre som kjente på nærheten til barnet som lindrende. Opplevelsen av å ha ansvar for andre enn seg selv var med på å svekke behovet for å være perfekt, som førte til at de kjente på at de kunne fokusere på og prioritere barnets behov. I foreldrerollen og gjennom barnets behov kunne de lage nye assosiasjoner til elementer som tidligere var problematiske slik som kroppen og barnelek. For enkelte foreldre kunne det å få barn gi en mulighet for helende opplevelser som skapte positive endringer i tilknytningsmønsteret deres.

Relasjonen til barnet var også en viktig og lindrende opplevelse for mange av foreldrene, og gjennom relasjonen opplevde noen foreldre for første gang ubetinget kjærlighet og en ny identitetsforståelse. Siegel (2012, s. 109) legger frem at ulike tilknytningsmønstre kan aktiveres i nye relasjoner, hvor lindrende opplevelser av å være i trygge relasjoner kan gjøre at mange får et tryggere tilknytningsmønster. Dette gjaldt også dersom personen opplevde en trygg relasjon til en terapeut. I vår oppgave var det noen foreldre som opplevde oppgaver i foreldrerollen som krevende, og dermed hadde behov for ekstern hjelp. For enkelte kunne det innebære påtrengende minner, triggere og intense emosjonelle reaksjoner, som viste til et behov for bearbeidelse av erfaringene fra barndommen. Bandura (1982) hevder at terskelen for å kunne håndtere utfordringer på egenhånd henger sammen med styrken på mestringstro. Det er også mulig at den lave mestringstroen påvirket hvordan enkelte foreldre, selv om de ville hatt behov for det, muligens vegret seg fra å be om hjelp eller søke terapi.

I oppgaven vår var det flere foreldre som synes det var svært nyttig og lindrende å begynne å bearbeide erfaringene gjennom terapi eller støtte fra andre. Ved å bli klar over hvordan egen barndom har påvirket dem, fikk foreldrene et mer bevisst forhold til deres egen atferd. Dette ser vi igjen i andre studier, som har funnet at terapi og bearbeidning kan gi en betydelig bedring for foreldres mestringstro i foreldrerollen, reguleringsvansker og håndtering av utfordringer i foreldrerollen (Maxwell et al., 2016; Stige et al., 2017). I terapi er det ofte en kan trekke ut ressursene foreldrene har allerede, og hvordan foreldrene kan nyttegjøre seg av dem. For noen kan det oppleves nyttig å lære nye mestringsstrategier eller bli bekreftet på at det arbeidet de gjør det bra for barnet. I oppgaven vår var det enkelte foreldre som først søkte terapi når de ble foreldre. Dette kan muligens være fordi deres egne vansker ble vekket gjennom samspillet med barnet eller at de hadde laget seg forventninger om hvordan de skulle være i foreldrerollen som de ikke klarte å innfri. Enkelte foreldre fortalte også at de søkte hjelp fordi de ville forebygge å gjenta voldsmønstrene til sine

omsorgsgivere og for å unngå at barna opplevde det samme som de hadde. Til dette oppsøkte noen få av dem foreldreprogrammer.

Det tilbys foreldreprogrammer eller behandling for dem som utøver vold mot barna sine (Vlahovicova et al., 2017; ATV, u.å.b). Programmene har som mål blant annet å forbedre kvaliteten i kontakten mellom barn og foreldre, og forhindre ny voldsutøvelse. I oppgaven forteller flere foreldre om usikkerhet rundt oppgaver i foreldrerollen da de ikke kunne bruke egen omsorgsgiver som rollemodell. Vlahovicova og kollegaer (2017) sin studie av effekten av foreldreprogram fant en liten, men signifikant effekt på 11 prosent reduksjon av risiko for gjentagelse av vold. Den lille effektstørrelsen kunne blant annet forklares med variasjon mellom innholdet i foreldreprogrammene og at målgruppen ble eksponert for andre risikofaktorer som foreldreprogrammene ikke påvirker. Rudolph et al. (2023) fant størst positiv effekt av programmene på foreldres atferd, intensjoner og foreldrenes egne opplevelse av bedring, men også positiv effekt på mestringstro, kunnskap og holdninger. Gjennom foreldreprogrammer er det mulig at de kunne de mottatt veiledning, noe som kunne hjelpe dem i å mestre foreldreoppgaver.

Gjennom vår metasyntese har vi funnet at alle foreldrene ønsket å gi barna sine en god barndom, hvor mange bar på en frykt for å ikke strekke til som forelder. Dette så vi kunne trekkes til hvordan foreldre slet med lav mestringstro i foreldrerollen. Flere foreldre slet med regulering- og tilknytningsvansker, hvor en del følte at de ikke klarte å være den forelderen de ønsket å være. Vi fant at for enkelte foreldre, ble det å få barn en motivasjon til å ta tak i vanskene, og hvordan de foreldrene hadde nytte av ekstern hjelp til å vonde erfaringer og hindringer i foreldrerollen. For andre var det å få barn en kilde for positive opplevelser som var helende på relasjonelle sår og som økte mestringstroen i foreldrerollen.

Metoderefleksjon

Vi brukte metoden metasyntese for å utforske opplevelsen av å bli forelder når en har erfart vold i barndommen. Vi mener at metasyntese har vært nyttig for å belyse denne opplevelsen på en åpen og eksplorerende måte. Tidligere har vi nevnt at det kan være stor variasjon på søkeord innenfor mindre kvalitative forskningsfelt (Malterud, 2017, s. 51). Vi gjennomførte flere testsøk der vi nyanserte hva som ville være gode søkeord. Samtidig antar vi at det finnes relevant litteratur som ikke har kommet med i søket vårt, som kunne hatt innvirkning på våre funn.

Det er visse elementer ved de utvalgte artiklene som vi mener påvirker resultatene våre. Blant annet var det et flertall av artiklene som kun undersøkte opplevelsen til mødre (10 av 13 artikler, se tabell 2 for oversikt over artiklene). I vår oppgave er det et flertall av kvinnelige deltakere, det kan ha påvirket hva vi vektla i våre funn. Eksempler på dette er at fødsel, forhold til brystene og amming er særegne hendelser for mødrene. Derfor er det mulig at noen av våre funn i større grad reflekterer mødres opplevelser og utfordringer, noe som svekker hvor overførbare de er til å vise opplevelsen til begge kjønn. Over halvparten av de utvalgte artiklene så kun på foreldre som hadde vært utsatt for seksuelle overgrep (7 av 13 artikler, se tabell 2 for oversikt over artiklene). Dette kan muligens gi en skjevhet i hva som vektlegges ved opplevelsen vi undersøker. Samtidig har vi tatt utgangspunkt i at opplevelsen av å vokse opp i voldelige hjem har noen fellestrekk, slik som at de fleste former for vold også inneholder latente perioder mellom voldshendelsene der ofrene er redde for en ny hendelse (Isdal, 2000; Råkil, 2017). To av artiklene manglet informasjon som kunne gitt mer kontekst når vi utarbeidet av metaforene våre. Den ene er Dandy et al. (2020) sin artikkel, hvor de vonde erfaringene omtales som «maltreatment and abuse», uten å tydeliggjøre hvilken form for vold det gjelder. Den andre artikkelen er Kadish (2014) som så på erfaringen rundt det å vokse opp med en psykotisk mor, men spesifiserte ikke hvilken form for vold

deltakerne har erfart. Vi valgte å anta at de satt igjen med vonde erfaringer som har påvirket dem i voksen alder.

Et element som er viktig å nevne, er hvordan deltakerne i artiklene er en gruppe mennesker som både har godtatt og engasjert seg i å delta i terapi og forskning. Flere av studiene som denne oppgaven bygger på, benytter seg av en utvalgsstrategi som rekrutterte deltakere gjennom støttegrupper eller behandlingsinstitusjoner (se tabell 2 for oversikt over artiklene). Det er mulig at utvalgsstrategiene i større grad selekterte foreldre som hadde opplevd helsevesenet som nyttig eller som har klart å bryte mønsteret til tross for utfordringer. Dette kan vise til hvordan vi fant mange fellestrekk mellom opplevelsene i vår undersøkelse. Både deltakernes kulturelle, sosioøkonomiske og personlige utgangspunkt vil påvirke hvilke resultater som fremkommer. Et godt eksempel på dette er at flertallet av artiklene er gjennomført i vestlige land. Et annet element, som nevnes i resultatene våre, er hvordan enkelte foreldre innrømmet at de var redde for å miste barnet sitt dersom de fortalte om hvordan de opplevde å ikke strekke til som foreldre. Det gir mening dersom foreldre som strever, eller som fortsetter å utøve vold mot barnet, ikke ønsker å fortelle andre om dette i frykt for å bli dømt eller å bli fratatt barnet. Dermed bør en være bevisst på at resultatene våre gir en forståelse for hvordan en kan oppleve å være forelder som har hatt vonde erfaringer i oppveksten, men at dette er et bilde laget av en deltakergruppe med en påbegynt bearbeidelse av vanskene sine. Samtidig kan en argumentere for at ettersom deltakerne har gått i terapi og startet bearbeidelsen, så er de mer bevisst på hvordan de har vært og er påvirket av de vonde erfaringene, og hvordan de har håndtert rollen som forelder. Det kan være at disse foreldrene i større grad forstår og klarer å fortelle om opplevelsen.

Vi som er forfatterne av denne oppgaven er norske og har dermed et vestlig perspektiv. Vårt perspektiv og holdninger vil ha en innvirkning på oppgaven, både etter hva vi har vektlagt i resultatene våre og hva vi potensielt har oversett. I tillegg er vi ikke foreldre,

og har dermed mangel på personlig erfaring rundt tematikken vi undersøker. Potensielt kan mangelen på foreldreopplevelser føre til at vi ikke når en dybde i forståelsen vår som naturlig ville fremkommet gjennom personlig erfaring. Dermed har vi i større grad arbeidet for å forestille oss ulike opplevelser som kommer frem i de utvalgte artiklene. Samtidig tror vi at siden vi ikke er foreldre, så har det gjort det lettere for oss å være åpne til perspektivene som foreldrene har kommet med, og derfor har muligens vår tolkning i mindre grad blitt preget av en egen opplevelse av å være forelder.

Vi startet med å ha fire tema, for så å gå ned til tre tema. Vi gjorde dette valget med tanke på hvordan vi underveis i syntetiseringen forstod funnene våre. Det kan være at vi har mistet noen viktige elementer ved å slå temaene sammen, men vi tror at ved å sammenslå dem, så har vi oppnådd en større dybde i hvert av temaene. I stedet for at kontrastene førte til ulike tema, kunne vi nå se på kontrastene innad i temaene. Særlig i tema to var dette en viktig prosess. Fellestrekket til tema to ligger i å møte utfordringene og kontrasten fremkommer i hvordan en møter og håndterer utfordringene.

Implikasjoner

Våre funn i denne metasynesen kan bidra til å skape en større bevissthet om hva en bør informere og lære helsepersonell om i hvordan personer med voldserfaringer kan oppleve overgangen til foreldrerollen. Vi fant at mange foreldre har vansker med mestringstro, tilknytningsvansker og emosjonell regulering. Dette er områder som foreldreprogrammer og intervensjoner bør fokusere på. Alle foreldrene i denne studien ønsket at barnet sitt skal få en god barndom, men noen ble stoppet av sterke emosjonelle reaksjoner eller mangel på innsikt i hvordan deres egen barndom påvirker dem. Funnene våre støtter tidligere forskning rundt hvordan terapi og andre former for ekstern støtte har en positiv effekt på bearbeidelse av erfaringene, på mestringstroen som forelder og på foreldreferdigheter (Maxwell et al., 2016; Stige et al., 2017). Samtidig fant vi at enkelte foreldre vegret seg fra å søke hjelp eller fortelle

om utfordringer de har i foreldrerollen. Derfor mener vi at for å nå ut til denne gruppen foreldre, vil det være viktig å øke kompetansenivået til de eksisterende universelle tiltakene, som for eksempel helsestasjon, sykepleiere og jordmor. I svangerskapsperioden har for eksempel jordmødre og sykepleiere en unik mulighet til å vise forståelse og veilede foreldrene, samt kunne tilby å henvise til andre hjelpeinstanser. I tillegg bør helsepersonell skape et trygt rom og spørre om vonde erfaringer som kan prege en i foreldrerollen, og deretter finne riktig form for hjelp og støtte sammen med foreldrene. Fremtidige studier bør gjennomføre pilotprosjekter der en hever kompetansenivået på eksisterende universelle tiltak, og ser på om det kan hjelpe foreldre å finne de tilbudene som de kjenner de trenger.

Et annet funn er hvordan overgangen til foreldrerollen ble en mulighet for å få lindrende opplevelser. For noen foreldre ble det en arena som motiverte dem til å ta tak i vanskene sine, der de fikk innsikt i hvordan deres vonde erfaringer var et hinder i foreldreoppgaver og jobbet med å danne nye positive relasjonelle erfaringer. Det kunne muligens gi meningsfulle og lindrende opplevelser i foreldrerollen. Andre foreldre opplevde det å kunne gi og motta kjærlighet fra barnet som lindrende i seg selv. For enkelte fikk de en mening og trygghet i seg selv som person. Andre foreldre opplevde mestring av å klare foreldreoppgaver, noe som styrket deres mestringstro. På den måten ser vi hvordan funnene våre kan gi håp, øke mestringstroen og styrke selvtilliten til personer med vonde erfaringer i oppveksten om at de vil kunne bli gode foreldre til tross for deres erfaringer.

Med tanke på at 10 av de 13 utvalgte artiklene kun undersøkte mødres opplevelse, så tror vi at det vil være hensiktsmessig at det forskes videre på fedres opplevelse av å gå inn i foreldrerollen. Av de utvalgte artiklene i vår oppgave, undersøkte flertallet av dem foreldres erfaring av seksuell vold i barndommen. I tillegg fant vi at foreldre har ulike utfordringer knyttet til aldersperioder hos barnet. Vi oppfordrer derfor til at fremtidige studier bør undersøke konsekvensene av andre former for vold i barndommen og dens påvirkning på

opplevelsen av å bli forelder. Vi mener at det vil være hensiktsmessig å gjennomføre prospektive longitudinelle studier, slik at en kan følge med på hvordan opplevelsen til foreldrene endrer seg over tid, og hvordan foreldrene håndterer bekymringer og utfordringer.

Metasyntesen vår kan ansees som nyttig bidrag til å belyse hvordan personer som har erfart vold i barndommen opplever overgangen til å bli foreldre. Vi mener at vårt valg om å være åpen og eksplorativ rundt foreldres opplevelse, har gitt oss muligheten til å fokusere på hvordan denne opplevelsen kan være lindrende i seg selv. Denne kunnskapen kan bidra til å styrke intervensjoner der foreldrene kan nyttegjøre seg av ressursene sine. Våre funn vil være med på å skape større bevissthet rundt tematikken, som kan være med på en prosess i å øke kompetansenivået blant helsepersonell. Forhåpentligvis kan det gi en mulighet for å skape sosial endring, særlig blant helsepersonell som arbeider rundt personer med lignende tematikk.

Konklusjon

I denne oppgaven har vi sett hvordan overgangen til å bli forelder kan inneholde utfordrende og lindrende opplevelser for personer med barndomserfaringer av vold i nære relasjoner. Vi fant at alle foreldrene ønsket å gi barna sine en god barndom og at mange bar på en frykt for å ikke strekke til som forelder. Videre fant vi at flere foreldre slet med lav mestringstro i foreldrerollen, slet med regulering- og tilknytningsvansker, og at en del foreldrene ikke følte de klarte å være den forelder de ønsket å være. Til slutt hadde vi funn på at for enkelte foreldre ble det å få barn en motivasjon til å ta tak i vanskene, og at for andre var det en kilde for positive opplevelser som var helende på relasjonelle sår og som økte mestringstroen i foreldrerollen. Vi mener at oppgaven vår kan være et aktuelt og nyttig bidrag for å videreutvikle kunnskapen rundt tematikken, men at det er behov for mer og variert forskning for å belyse flere sider og faktorer av overgangen til foreldrerollen for personer med voldserfaringer i barndommen.

Referanser

- Ali, S., Haykal, H. A. & Youssef, E. Y. M. (2023). Child Sexual Abuse and the Internet—A Systematic Review. *Human Arenas*, 6(2), 404-421. <https://doi.org/10.1007/s42087-021-00228-9>
- Alternativ til vold. (2021, 23.mars). «Bryt Voldsarven», nasjonal spredning, oppstart i 2020. <https://atv-stiftelsen.no/nyheter/bryt-voldsarven-nasjonal-spredning-oppstart-i-2020/>
- Alternativ til vold. (u.å.a). Hva er vold? <https://atv-stiftelsen.no/hva-er-vold/>
- Alternativ til vold. (u.å.b). Kurs og veiledning. <https://atv-stiftelsen.no/hva-er-vold-2/>
- Aparicio, E., Pecukonis, E. V. & O'Neale, S. (2015). “The love that I was missing”:
Exploring the lived experience of motherhood among teen mothers in foster care. *Children and Youth Services Review*, 51, 44-54.
<https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2015.02.002>
- Augusti, E.-M. & Hafstad, G. S. (2019). *Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten: En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år* (Report nr. 4). Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.
<https://www.nkvts.no/rapport/ungdoms-erfaringer-med-vold-og-overgrep-i-oppveksten-en-nasjonal-undersokelse-av-ungdom-i-alderen-12-til-16-ar/#>
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological review*, 84(2), 191-215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
- Bandura, A. (1982). Self-efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*, 37(2), 122. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.37.2.122>
- Bandura, A. & Walters, R. H. (1977). *Social learning theory* (Bd. 1). Englewood cliffs Prentice Hall.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (u.å.a). Hva er foreldrestøtte?

<https://www.bufdir.no/fagstotte/barnevern-oppvekst/foreldrestotte/hva-er-foreldrestotte2/>

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (u.å.b). Pappa og den nyfødte.

<https://www.bufdir.no/foreldrehverdag/baby/du-og-barnet/pappa-og-den-nyfodte/>

Bergen kommune. (2023, 22.september). Råd og veiledning til foreldre og gravide.

<https://www.bergen.kommune.no/innbyggerhjelpen/helse-og-omsorg/psykisk-helse/psykisk-helsehjelp/rad-og-veiledning-til-foreldre-og-gravide>

Blaxland, M., Skattebol, J., Hamilton, M., van Toorn, G., Thomson, C., & Valentine, K.

(2022). From being 'at risk' to being 'a risk': journeys into parenthood among young women experiencing adversity. *Families, Relationships and Societies*, 11(3), 321-339.

<https://doi.org/10.1332/204674321x16297270094275>

Blizard, R. A. (1997). The origins of dissociative identity disorder from an object relations and attachment theory perspective. *Dissociation*, 10, 223-229.

Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: retrospect and prospect. *The American journal of orthopsychiatry*, 52(4), 664–678.

<https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1982.tb01456.x>

Braun, V., & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. *IAPA handbook of research methods in psychology, Vol 2: Research designs: Quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological*, 57-71.

<https://doi.org/10.1037/13620-004>

Braarud, H. & Nordanger, D. Ø. (2011). Kompleks traumatisering hos barn. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 48(10).

<https://psykologtidsskriftet.no/fagartikkel-bjorn-christiansens-minnepris/2011/10/kompleks-traumatisering-hos-barn-en>

Byrne, J., Smart, C. & Watson, G. (2017). "I Felt Like I Was Being Abused All Over Again":

How Survivors of Child Sexual Abuse Make Sense of the Perinatal Period Through

Their Narratives. *J Child Sex Abus*, 26(4), 465-486.

<https://doi.org/10.1080/10538712.2017.1297880>

Cavanaugh, C. E., Harper, B., Classen, C. C., Palesh, O., Koopman, C. & Spiegel, D. (2015).

Experiences of Mothers Who Are Child Sexual Abuse Survivors: A Qualitative Exploration. *Journal of Child Sexual Abuse*, 24(5), 506-525.

<https://doi.org/10.1080/10538712.2015.1042186>

Centers for Disease Control and Prevention. (2021, 6.april). About the CDC-Kaiser ACE Study. <https://www.cdc.gov/violenceprevention/aces/about.html>

Coles, J. (2009). Qualitative Study of Breastfeeding After Childhood Sexual Assault. *Journal of Human Lactation*, 25(3), 317-324. <https://doi.org/10.1177/0890334409334926>

Dandy, E., Knibbs, J. & Gilbey, F. (2020). 'Mad, sad and bad' to 'Dad': care-experienced men's experiences of fatherhood. *Adoption & Fostering*, 44(3), 285-300.

<https://doi.org/10.1177/0308575920945172>

Folkehelseinstituttet. (2019, 24.juni). Vold og seksuelle overgrep.

<https://www.fhi.no/he/folkehelserapporten/skader/vold/?term=#hovedpunkter>

Gichaz, M., Band-Winterstein, T. & Avieli, H. (2022). Growing Older in the Shadow of Childhood Intrafamilial Sexual Abuse: Women's Reflections on Parenthood Experiences Throughout the Life Course. *Gerontologist*, 62(2), 232-240.

<https://doi.org/10.1093/geront/gnab102>

Greene, C. A., Haisley, L., Wallace, C. & Ford, J. D. (2020). Intergenerational effects of childhood maltreatment: A systematic review of the parenting practices of adult survivors of childhood abuse, neglect, and violence. *Clinical psychology review*, 80, 101891. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.cpr.2020.101891>

- Haiyasoso, M. & Trepal, H. (2019). Survivors' Stories: Navigating Parenthood After Surviving Child Sexual Abuse. *Journal of Counseling & Development*, 97(3), 281-292. <https://doi.org/10.1002/jcad.12268>
- Halvorsen, J. E., Solberg, E. T. & Stige, S. H. (2020). "To say it out loud is to kill your own childhood." – An exploration of the first person perspective of barriers to disclosing child sexual abuse. *Children and Youth Services Review*, 113. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.104999>
- Helsebiblioteket (2020, 15.oktober). 4.1 Sjekklister. <https://www.helsebiblioteket.no/innhold/artikler/kunnskapsbasert-praksis/kunnskapsbasertpraksis.no/4.kritisk-vurdering/4.1-sjekklister>
- Herbell, K. & Bloom, T. (2020). A Qualitative Metasynthesis of Mothers' Adverse Childhood Experiences and Parenting Practices. *J Pediatr Health Care*, 34(5), 409-417. <https://doi.org/10.1016/j.pedhc.2020.03.003>
- Howe, D. (2017). Child abuse and neglect: Attachment, development and intervention. *The Journal of Social Welfare & Family Law*, 28(3/4), 367–369. <https://uk.westlaw.com/Document/I0E0FCB71D27E11DBB13CD146F87C9672/View/FullText.html>
- Hughes, M., & Cossar, J. (2016). The Relationship between Maternal Childhood Emotional Abuse/Neglect and Parenting Outcomes: A Systematic Review. *Child Abuse Review*, 25(1), 31–45. <https://doi.org/10.1002/car.2393>
- Isdal, P. (2000). Meningen med volden. Kommuneforlaget.
- Kadish, Y. (2015). Five women's recollections and reflections on being raised by a mother with psychosis. *South African Journal of Psychology*, 45(4), 480-494. <https://doi.org/10.1177/0081246315581565>

- Lange, B. C. L., Condon, E. M. & Gardner, F. (2020). A mixed methods investigation of the association between child sexual abuse and subsequent maternal parenting. *Child Abuse Negl*, 103, 104389, <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104389>
- Lumivero. (2017). *NVivo* (Versjon NVivo 12). Lumivero.
<https://lumivero.com/products/nvivo/>
- Malterud, K. (2019). *Kvalitativ metasynthese som forskningsmetode i medisin og helsefag* (1. utg.). Universitetsforlaget.
- Matthews, E. J. & Desjardins, M. (2019). The Meaning of Risk in Reproductive Decisions after Childhood Abuse and Neglect. *Journal of Family Violence*, 35(8), 793-802.
<https://doi.org/10.1007/s10896-019-00062-2>
- Maxwell, K., Callahan, J. L., Ruggero, C. J. & Janis, B. (2016). Breaking the Cycle: Association of Attending Therapy Following Childhood Abuse and Subsequent Perpetration of Violence. *Journal of Family Violence*, 31(2), 251-258.
<https://doi.org/10.1007/s10896-015-9765-z>
- Miro. (2023, 2.november). Online sticky notes for sharing ideas digitally.
<https://miro.com/online-sticky-notes/>
- Noblit, G. W. & Hare, R. D. (1988). *Meta-ethnography: Synthesizing qualitative studies* (Bd. 11). SAGE.
- Noblit, G. W. & Hare, R. D. (1999). Chapter 5: Meta-Ethnography: Synthesizing Qualitative Studies. *Counterpoints (New York, N.Y.)*, 44, 93–123. Peter Lang AG.
<https://www.jstor.org/stable/42975557>
- Nordanger, D. Ø. & Braarud, H. C. (2014). Regulering som nøkkelbegrep og toleransevinduet som modell i en ny traume psykologi. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 51(7).

<https://psykologtidsskriftet.no/fagartikkel/2014/07/regulering-som-nokkelbegrep-og-toleransevinduet-som-modell-i-en-ny>

Nyström, K., & Öhrling, K. (2004). Parenthood experiences during the child's first year: literature review. *Journal of Advanced Nursing*, 46(3), 319–330.

<https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2004.02991.x>

O'Brien, J., Creaner, M. & Nixon, E. (2019). Experiences of fatherhood among men who were sexually abused in childhood. *Child Abuse Negl*, 98, 104177.

<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2019.104177>

Pereznieto, P., Montes, A., Routier, S. & Langston, L. (2014). The costs and economic impact of violence against children. *Richmond, VA: ChildFund*.

https://www.researchgate.net/publication/266258834_The_costs_and_economic_impact_of_violence_against_children

Riese, H., Carlsen, B. & Glenton, C. (2014). Qualitative Research Synthesis: How the Whole Can Be Greater than the Sum of Its Parts. *Anthropology in Action*, 21(2).

<https://doi.org/10.3167/aia.2014.210204>

Rudolph, J. I., van Berkel, S. R., Zimmer-Gembeck, M. J., Walsh, K., Straker, D. & Campbell, T. (2023). Parental Involvement in Programs to Prevent Child Sexual Abuse: A Systematic Review of Four Decades of Research. *Trauma, Violence, & Abuse*, 0(0), <https://doi.org/10.1177/15248380231156408>

Ruel, C., Lavoie, F., Hébert, M. & Blais, M. (2020). Gender's Role in Exposure to Interparental Violence, Acceptance of Violence, Self-Efficacy, and Physical Teen Dating Violence Among Quebec Adolescents. *Journal of Interpersonal Violence*, 35(15-16), 3079-3101. <https://doi.org/10.1177/0886260517707311>

- Råkil, M. (2017). Å være utøver av vold i nære relasjoner. Norsk psykologforening.
<https://www.psykologforeningen.no/fag-og-politikk/psykisk-helse/livsutfordringer/a-vaere-utover-av-vold-i-naere-relasjoner>
- Sammen på vei (u.å.). Om oss. <https://sammenpavei.no/om-oss/>
- Sattar, R., Lawton, R., Panagioti, M., & Johnson, J. (2021). Meta-ethnography in healthcare research: a guide to using a meta-ethnographic approach for literature synthesis. *BMC Health Serv Res*, 21(1), 50. <https://doi.org/10.1186/s12913-020-06049-w>
- Siegel, D. J. (2012). *The developing mind : how relationships and the brain interact to shape who we are* (2nd ed.). Guilford Press.
- Siverns, K. & Morgan, G. (2019). Parenting in the context of historical childhood trauma: An interpretive meta-synthesis. *Child Abuse Negl*, 98, 104186.
<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2019.104186>
- Steele, H., Bate, J., Steele, M., Dube, S. R., Danskin, K., Knafo, H., Nikitiades, A., Bonuck, K., Meissner, P., & Murphy, A. (2016). Adverse childhood experiences, poverty, and parenting stress. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 48(1), 32–38.
<https://doi.org/10.1037/cbs0000034>
- Stige, B., Malterud, K., & Midtgarden, T. (2009). Toward an agenda for evaluation of qualitative research. *Qual Health Res*, 19(10), 1504-1516.
<https://doi.org/10.1177/1049732309348501>
- Stige, S. H., Andersen, A. C., Halvorsen, J. E., Halvorsen, M. S., Binder, P.-E., Måkestad, E., & Albæk, A. U. (2022). Possible paths to increase detection of child sexual abuse in child and adolescent psychiatry: a meta-synthesis of survivors' and health professionals' experiences of addressing child sexual abuse. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 17(1), 2103934.
<https://doi.org/10.1080/17482631.2022.2103934>

- Stige, S. H., Binder, P.-E., & Veseth, M. (2017). The role of therapy in personal recovery – Trauma clients' use of resources to continue positive processes following group therapy. *Qualitative Social Work, 18*(1), 24-36.
<https://doi.org/10.1177/1473325017699264>
- Stranden, E., Gundersen, I. F., Getz, L., Kirkengen, A. L., Hagen, K. B., & Mjølstad, B. P. (2020). Belastende livserfaringer blant pasienter med sykkelig overvekt. *Tidsskrift for den Norske Lægeforening, 140*(16). <https://doi.org/10.4045/tidsskr.20.0103>
- Tedgard, E., Rastam, M. & Wirtberg, I. (2018). Struggling with one's own parenting after an upbringing with substance abusing parents. *Int J Qual Stud Health Well-being, 13*(1), 1435100. <https://doi.org/10.1080/17482631.2018.1435100>
- The EndNote Team. (2013). *EndNote* (Versjon EndNote 20) [64 bit]. Clarivate.
<https://clarivate.com/webofsciencegroup/support/endnote-20/>
- van der Kolk, B. A. (1989). The Compulsion to Repeat the Trauma: Re-enactment, Revictimization, and Masochism. *Psychiatric Clinics of North America, 12*(2), 389-411. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0193-953X\(18\)30439-8](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0193-953X(18)30439-8)
- van der Kolk, B. A. (2014). *The body keeps the score: Brain, mind, and body in the healing of trauma*. Viking.
- Vlahovicova, K., Melendez-Torres, G. J., Leijten, P., Knerr, W. & Gardner, F. (2017). Parenting Programs for the Prevention of Child Physical Abuse Recurrence: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Clinical Child and Family Psychology Review, 20*(3), 351-365. <https://doi.org/10.1007/s10567-017-0232-7>
- Woollett, N. & Thomson, K. (2016). Understanding the intergenerational transmission of violence. *SAMJ: South African Medical Journal, 106*, 1068-1070.
<https://doi.org/10.7196/samj.2016.v106i11.12065>

World Health Organization. (2022). Child maltreatment. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment>

Wright, M. O. D., Fopma-Loy, J. & Oberle, K. (2012). In their own words: The experience of mothering as a survivor of childhood sexual abuse. *Development and Psychopathology*, 24(2), 537-552. <https://doi.org/10.1017/S0954579412000144>